

Praznik mladosti

Maj. Kako lepa beseda. Vedno, ko jo omenimo, ko se spomnimo tega zelenega in cvetočega meseca, vedno imamo nekaj lepih spominov nanj. Ožive nam spomini na pisane preproge poljskega cvetja, šumeče krošnje cvetočih jablan, čudovito žgolenje ptic, na prva srečanja človeka z naravo...

Vedno, ko se spomnimo na maj, vedno se spominjamo tega meseca kot meseca mladosti. Leta mladosti so v človekovem življenju preživeta ponavadi najbolj brezskrbno, zato so tudi najlepša. Najlepša zato, ker se mladost nikoli ne vrne, in zato ker v maju vse brsti, cveti, zeleni, začenja novo življenje, zato so si mladi izbrali mesec maj za svoj mesec — mesec mladosti.

Korenine meseca mladosti segajo daleč nazaj v našo novejšo zgodovino, v čas, ko se še nismo rodili, pa vendar razumemo, ker tega nihče ne more oporekati, dni, ko se je odločal naš danes, v leta, ko se je rojevala nova družba, družba, ki je pripravljena boriti se za svoje ideale. Neizprosno bo spomin in delež mladih, ki so k ustvarjanju in napredku te družbe prispevali svoj delež. Nikoli pozabljen ne bo človek, ki je tej borbi dal svoj pečat, ki je to družbo ustvaril, ki je vsem pomenil zgled

in pomeni zgled — TITO. Čeprav je Tito last nas vseh, si ga mi mladi lastimo mnogo bolj kot kdorkoli. Njega smo si izbrali za najboljšega prijatelja in najboljšega učitelja-prijatelja, njegov rojstni dan smo sprejeli mi mladi, mi Jugoslovani, za svoj največji praznik. Njegov rojstni mesec smo si izbrali za svoj mesec — naš mesec — mesec mladosti.

Nepozabna so srečanja mladih, ki so imeli priložnost stisniti Titu roko, nepozabni so spomini nas, ki smo živeli v njegovem času, ker je živel z nami. Vez bratstva in enotnosti kovana in skovana v narodnoosvobodilnem boju je vsako leto romala v obliki štafetne palice po vseh naših republikah in pokrajinah skozi tisočere mladih rok, ki so mu na takšen, poseben način, dokazovale svojo ljubezen. Z nasmehom na ustih in z mladostnim žarom je prejemal pozdrave nas mladih, vseh delovnih ljudi in se skupaj z nami veselil svojega in našega praznika.

25. maj je bil njegov rojstni dan, mesec mladosti je bil mesec maj in tako bo še naprej.

Porok za to smo mi — mladi, v katere je tako trdno verjel.

Jože Vratarič

Po vsej domovini so mladi proslavili svoj praznik

V Savi slavnostna seja ob 35. obletnici organiziranega delovanja mladih

Po vsej domovini so mladi proslavili svoj praznik, dan mladosti. Letos prvič brez tovariša Tita, svojega ljubljene- ga tovariša in učitelja.

Mogočno je odmevala pesem »Druže Tito, mi ti se kune- mo.« Iz vseh kotičkov naše do- movine. Pesem, ki je nastala v najtežjih dneh naše zgodovine, je postala last mladih src, nji- hova obljuba in vodilo.

Mladi Savčani so ob dnevu mladosti proslavili tudi visok jubilej, 35. obletnico dela mladinske organizacije v delov- nem kolektivu. V petek, 23. maja, je bila slavnostna se- ja. Rekli bi lahko, skupščina vseh generacij, saj se je na njej zbrala večina predsednikov mladinske organizacije Save, ki so vodili delo v teh 35. letih, pa sedanje predsedstvo in mnogo najmlajših, ki so prav na tej slovesnosti stopili v vrste Zveze socialistične mla- dine. Slavnostne seje so se udeležili tudi številni pred- stavniki delovne organizacije in družbenopolitičnega življe- nja kranjske občine. Med gosti je bil tudi predsednik ZSMS, tovariš Boris Bavdek.

Slavnostno sejo je otvorila predsednica ZSMS Sava, tova- rišica Vida Lončar-Mlakar in v uvodnih besedah predstavila delo mladinske organizacije. Med drugim je dejala:

»35 let je preteklo, odkar je mladina naše delovne organi- zacije Sava Kranj leta 1945 v težkih dneh obnove naše poru- šene domovine začela graditi trdne temelje današnjemu or- ganiziranemu delovanju. Or- ganizacijo ZSM Sava Kranj sestavlja 30 osnovnih organi- zacij ZSM, v katere je vključe- nih 1300 mladincev, kar pred- stavlja tretjino vseh zaposle- nih v delovni organizaciji Sava Kranj. Tako pomembno in od- ločilno vlogo v razvoju in iz- gradnji socialističnega samo- upravnega sistema, kot jo ima danes ne le v Savi, temveč tudi v širši družbeni skupnosti je ZSM Sava Kranj izoblikovala v 35. letih svojega organizir- anega delovanja, saj so bili temelji današnjemu delovanju mladinske organizacije v de- lovni organizaciji Sava postavl-jeni že v letu 1945 z ustanovi- tvijo prvih aktivov takratne

delo osnovnih organizacij res- nično postalo težišče delova- nja mladine. To nam je tudi uspelo, kajti osnovne organi- zacije in aktivni kot osnovna celica mladinskega delovanja delajo zelo samostojno in po- vezano med seboj. Pri svojem delu se ne zapirajo v ozke kro- ge takozvanih mladinskih pro- blemov, temveč gredo z njimi v sredino, kjer mladi delajo.

zavedamo, da so njihovi inte- resi sestavni del interesov in potreb vseh delovnih ljudi. Najboljši način za razreševa- nje vseh aktualnih vprašanj je hkratno in vsklajeno delo- vanje vseh družbenopolitičnih organizacij.

Pri delu ZSM Save velja po- sebej poudariti naše delovanje tudi navzven, saj se nenehno povezujemo tudi z mladimi iz- ven svoje delovne sredine, tako na ravni občine kot tudi v medrepubliškem merilu, saj sodelujemo z mladinci delov- nih organizacij v Kranju, z mladimi krajevne skupnosti in tudi z delovnimi organizacija- mi KTM-Protektor Ljubljana, Totra Ljubljana, Ročna kon- fekcija Vrhnika, Vulkan Niš, Ruma Ruma, Borovo Borovo, Ris Zagreb, s čimer želimo kre- piti predvsem bratstvo in enotnost med narodi.

Omenimo naj tudi, da je ZSM Sava Kranj v preteklem obdobju uspešno izpeljala akcijo Mladi delavec – samo- upravljaalec, s katero je med mladimi v veliki meri povečala produktivnost in kvaliteto de- la. S svojimi izkušnjami je v veliki meri pomagala tudi mla- dini v ostalih delovnih sredi- nah pri reševanju problemov v zvezi z izvedbo akcije.

ZSM Sava Kranj pri svojem delu nenehno stremi, da s svo- jimi izkušnjami pomaga in vzgaja mlade, ki bodo po vstopu na delovna mesta v de- lovni organizaciji skrbeli, da se bodo pridobile izkušnje v vseh 35. letih njenega delova- nja v polni meri prenašale iz generacije v generacijo. Zaradi tega nenehno bedimo, spodbu- jamo in vključujemo v naše delo mlade študente in učence v Poklicni gumarski šoli, da jim bo vživljanje v svo- jo delovno sredino in v delo mladinske organizacije lažje. V ta namen so organizirani v klub štipendistov pri ZSM Sa- va, mladi v Poklicni gumarski šoli pa v osnovno organizacijo Poklicna gumarska šola Sava Kranj.

mladinske organizacije. Nikoli v 35. letih svojega delovanja mladina Save Kranj ni stala ob strani, temveč je skupaj s partijo in sindikatom skušala premagovati ovire na poti raz- voja socialistične samouprave demokratične. Velik delež je mladina Save prispevala že takoj po vojni, ko je nesebično pomagala obnovljati porušeno domovino. Po letu 1950 se je aktivno vključila v napore vseh naprednih sil pri uveljav- ljanju samoupravnih odnosov, prvih korakov samoupravlja- nja, razvoja in premagovanje stare miselnosti na tem po- dročju. V vseh kasnejših ob- dobjih se je vedno, več mladih vključevalo v samoupravne organe, kar je še povečevalo vlogo in pomen mladinske organizacije.

V vsem obdobju delovanja ZSM v Savi smo mladi posve- čali veliko pozornost izobraže- vanju mladih, tako na stro- kovnem kot tudi na družbe- nopolitičnem področju.

Velik pomen in vloga orga- nizacije ZSM Sava Kranj se ne izražata le v njeni delovni sredini, temveč tudi v širšem družbenem prostoru, saj ZSM s svojim aktivnim delovanjem posega tudi v reševanje in od- pravljanje problemov širše družbene skupnosti.

V zadnjem obdobju delova- nja je bilo delo organizacije ZSM SAVA Kranj usmerjeno predvsem v prizadevanja, da bi

Veliko vlogo imamo mladi v Savi pri uveljavljanju delegat- skega sistema. Nenehno si pri- zadevamo, da bi mladi delegati resnično opravljali funkcijo prenašanja stališč svoje sredi- ne, ki jih je izbrala.

Posebno pozornost posveča- mo mladi v Savi večji aktivno- sti mladih komunistov, ki jih je v vseh osnovnih organizaci- jah kar četrtnina. Mladi komu- nisti imajo v delu mladine največjo odgovornost, zato si organizacija ZSMS Sava pri- zadeva, da so mladi komunisti nosilci dela in akcije in da je njihovo delo najbolj aktivno v vrstah ZSM.

Veliko pozornost posvečamo tudi povezanosti z ostalimi družbenopolitičnimi organiza- cijami, kajti mladi v Savi se

Ko danes mladi Save praznujemo svoj visoki jubilej, se želimo spomniti vseh tistih, ki so v revoluciji kot mladi Skojevci darovali svoja življenja za vse, kar imamo danes, vseh tistih, ki so nesebično pomagali izgrajevati našo porušeno domovino, vseh tistih, ki so 35 let gradili naš čudoviti danes. Predvsem pa se želimo spomniti našega dragega tovariša Tita, kajti on in revolucija na-

membnimi mejniki in dosežki v razvoju naše družbe. Prav sedaj ob boleči izgubi našega Tita, pred tem Kardelja te dosežke še posebej poudarjamo. Sami smo izbojevali velik boj za nacionalno in socialno osvoboditev; v letih, ko sta nam obrnila hrbet tako vzhod kot zahod, smo sami obnovili razrušene domove. Zgodovinski spopad z Informbirojem in s Stalinovo birokratsko koncep-

ših narodov sta nas naučila ljubiti svojo domovino in obljubljamo, da bomo vse, kar smo se naučili od našega velikega učitelja tovariša Tita, prenašali na mlajše generacije, da bodo tudi oni znali ljubiti Tita in našo domovino tako, kot znamo to mi. Tovariš Tito je vedno rad dejal, da se narodom, ki ima takšno mladino, ni treba bati za njihovo prihodnost. Zaupal je mladim in mladi bomo opravičili njegovo zupanje.

Osrednji govornik na slavnostni seji je bil Boris Bavdek, predsednik ZSM Slovenije. Zbrane je pozdravil z naslednjimi besedami:

»Po nekaj mesecih smo se spet zbrali, da bi skupaj proslavili še en pomemben Savski jubilej. Slavnostno bomo proslavili 35 let nepretrganega delovanja Savske mladinske organizacije.

Letos je preteklo 30 let, odkar je bil prav v vaši tovarni ustanovljen prvi delavski svet v Sloveniji in drugi v Jugoslaviji. 30 let dela, bojov in zmag je vaša delovna organizacija povezala z izgradnjo samoupravljanja, z izgradnjo vizije novega, humanega sveta. Za to je bilo treba v marsikdaj neugodnih gospodarskih političnih in mednarodnih odnosih ustvarjati materialne in druge pogoje, razvijati v narodnoosvobodilni borbi rojeno načelo samouprave. In v ta razvoj se je ustvarjalno vključevala tudi mladina z njej lastnim žarom in poletom.

Z vašo obletnico so povezane mnoge zmage, bodisi vašega kolektiva, bodisi družbe v celoti. Vaše nepretrgano delovanje kot organizirane subjektivne sile je povezano z mnogimi po-

cijo razvoja socializma je odprl nove strani v odnosih med suverenimi državami in v mednarodnem delavskem in komunističnem gibanju.

Zakon o izročitvi tovarn v upravljanje delavcem iz leta 1950 je odprl nove perspektive delavskemu razredu in vsem delovnim ljudem, da odločajo o rezultatih in pogojih svojega dela. Ustave, kongresi ZK, sindikatov in mladine so trasirali pot razvoja demokratičnih odnosov v vsakodnevnem življenju in delu naše družbe. V vse to je vtikana revolucionarna misel in delo tovariša Tita in drugih revolucionarjev, ki so izgoreli v boju za uresničitev vizije o lepši in boljši prihodnosti, o mirnem življenju narodov in narodnosti pri nas in v svetu. Navdihovala bodo sedanje in nove, prihajajoče generacije v boju za socializem in napredek ter za resnične demokratične pravice in svobodo, za srečo ljudi.

Vedno, ko se bomo na številnih frontah spopadali z aktualnimi problemi našega družbenega razvoja, bomo svoje misli, sklepe in predloge ukrepov predhodno preverjali na podlagi misli in njihovega dela. Njihove misli in njihova dela ne bodo ostanek neke dobe, le nekaj, na kar bomo od časa do časa mislili, bodo tudi izvir novega bogastva samoupravljanja in demokratičnega razvoja naše družbe. Trdno bomo gradili našo skupnost in jo razvijali kot skupnost enakopravnih narodov in narodnosti, kot družbo samoupravljalcev v katerih sta delovni človek in njegov interes merilo socialističnega in družbenega napredka.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Plakete in priznanja

ZSMS Sava je ob 35. obletnici delovanja podelila za dolgoletno sodelovanje z mladinci Save naslednja priznanja:

– Francu Šerugi

ki je dolga leta zelo aktivno in prizadevno s svojim delom doprinal k uspešnemu delovanju ZSMS, poleg tega pa je tudi vsestransko aktiven v delu drugih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. S podeljenim priznanjem se mu ZSMS Sava Kranj za njegovo dolgoletno delo na področju mladinskega delovanja najiskrenee zahvaljuje.

– Janezu Bohoriču

Tovariš Bohorič je kljub veliki obremenjenosti pri opravljanju dela in nalog glavnega direktorja Save Kranj nenehno vzpodbujal delo in akcije mladine, si nenehno prizadeval pri krepitvi vloge ZSMS, obenem pa je bil vedno pripravljen podajati koristne informacije in sodelovati z mladimi v razpravah pri obravnavanju vseh družbenopolitičnih vprašanj v delovni organizaciji.

– Oddelku za informiranje delovne organizacije Sava

ki je v dolgih letih preko vseh sredstev obveščanja v delovni organizaciji Sava Kranj populariziral delo mladine v Savi in sprotno obveščal tudi ostale člane kolektiva o uspešnosti delovanja mladih. Z njihovo omotjo in z njihovim objektivnim poročanjem o vseh pomembnih akcijah in uspehih ZSMS Sava se je krog aktivnih mladincev nenehno širil.

– Osnovni šoli Lucijan Seljak iz Stražišča

s katero delovna organizacija Sava Kranj že dolga leta sodeluje na kulturnem in športnem področju.

– Domu JLA v Kranju

pri katerem so tako mladi kot tudi vse ostale družbenopolitične organizacije ob organiziranju vseh naših konferenc in drugih prireditev naleteli na veliko razumevanje in pomoč.

– Vojni pošti

1098/40 vojašnice Kranj pod vodstvom komandanta Marka Tovirca

za dolgoletno sodelovanje na kulturnem, športnem in družbenopolitičnem življenju in

Občinski konferenci ZSMS Kranj

V SAVI SLAVNOSTNA SEJA OB 35. OBLETNICI ORGANIZIRANEGA DELOVANJA MLADIH

(Nadaljevanje s 3. strani)

Delavski razred Jugoslavije si je izbral svojo največjo pravico — delavec je sam svoj gospodar! Zamisel o samoupravljanju, ki ni nekaj novega ali ne le jugoslovanskega, ker je stara toliko, kot ideja humanizma in toliko, kot mednarodno delavsko gibanje, kot zgodovina njegovega razrednega boja in zgodovina socialistične prakse, v naših lastnih pogojih, je bila in je še vedno rezultat večnih in neugasljivih teženj našega človeka po svobodi in svobodnem ustvarjanju, po obvladavanju objektivnih zakonov narave in družbe, po boljšem in srečnejšem življenju. Samoupravljanje — največja pridobitev našega revolucionarnega boja, je uresničilo idejo, da je delavec pri proizvodnji in delitvi subjekt in ne objekt, da resnično razpolaga z rezultati svojega dela, da lahko na osnovi družbene lastnine s sredstvi za svobodno proizvodnjo dela in ustvarja za svojo srečo, da je gospodar svoje usode.

Mladi na tej osnovi gradimo svojo odgovornost za nadaljni razvoj socialistične samoupravne družbe. Zavedamo se globine Titovih besed, da je »samoupravljanje pri nas dobilo globoke korenine, ki jih nihče ne more izrjaviti. To je last našega delavskega razreda, ki mu je ne more odtujiti nihče več!« Zavedamo se, da so leta našega najuspešnejšega družbenoekonomskega razvoja povezana s samoupravnim obdobjem naše socialistične graditve. Mladi ne kolebamo ob vprašanjih o svoji vlogi pri razvoju naše družbe v prihodnosti. Opredelili smo se za Titovo pot.

Naše usmeritve in akcije preveva globoko spoznanje, da je boj za zgodovinske interese delavskega razreda tudi osnovni boj mladine. Mnoge akcije mladih generacij nekoč in danes kažejo, da je mladina bila in bo vedno opredeljena za najnaprednejše. Še posebej pa delavstvo!

Vsi se zavedamo velikih uspehov, na katere smo upravičeno ponosni. Hkrati pa se zavedamo tudi težav, s katerimi se srečujemo danes. Ekonomske težave, ki so posledica tako mednarodnih ekonomskih odnosov, kot naših slabosti, nam narekujejo, da intenziviramo naša prizadevanja. Prav na osrednjih vprašanjih, ki zadevajo razvoj naše družbe moramo tudi mobilizirati mlade generacije, saj nosijo soodgovornost za njen razvoj. Prav ob tem se zavedamo aktualnosti Kardeljevih misli, ko je zapisal:

»Uspehi ZSM in njen prispevek k razvoju socialistične družbe bo toliko večji, kolikor bo ustvarjala pogoje za širšo in hitrejšo vključitev mladih ljudi v vse vrste družbene odgovornosti in družbenega odločanja v delegatskem sistemu. Kajti tudi mlad človek, kakor tudi vsak drug, lahko samo v življenjski praksi pri delu in odgovornem odločanju preverja samega sebe, svoje pobude in ideje, pravilnost svojih stališč, pa tudi realne možnosti in sposobnosti družbe. Brez takšne družbene odgovornosti in brez takšnega preverjanja v praksi, bi se vsako mladinsko gibanje zgubilo v morju jalovih besed ali sektaškega avanturizma.«

Ni dvoma, da se ZSMS kot del fronte organiziranih socialističnih sil zaveda svoje odgovornosti, zato aktivnostim v nadaljnjem razvoju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov namenja ustrezno pozornost.

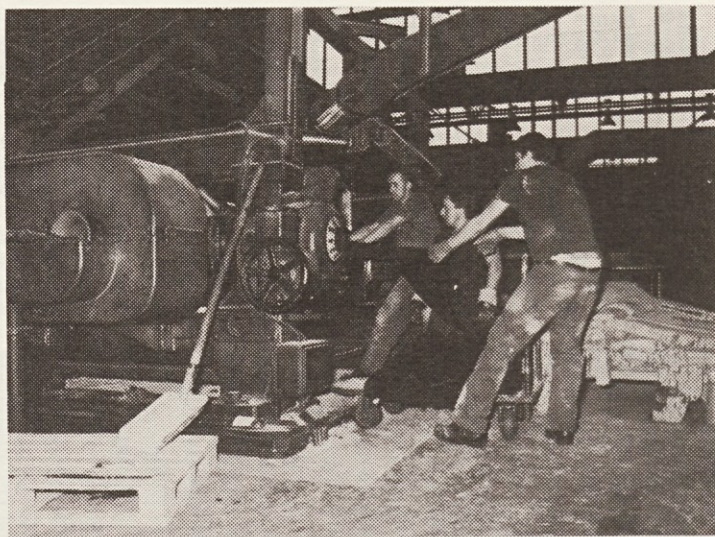
Zato se vključujemo v družbeno prizadevanja za skladnejši in ekonomski napredek, angažiramo se pri uresničevanju dogovorjenih nalog v politiki ekonomske stabilizacije. Prizadevamo se za večjo produktivnost dela, za boljšo kvaliteto, racionalnost in učinkovitost gospodarjenja. Pozornost namenjamo tudi inventivni dejavnosti. Razvoj dohodkovnih odnosov, združevanje dela in sredstev, delitev po rezultatih dela in dosledna uporaba sistemskih načel je v središču naših aktivnosti.

Preobrazba vzgoje in izobraževanja v usmerjeno izobraževanje je življenjskega pomena za mlade generacije in je zato primerno zajeta v naši aktivnosti.

Pripravljenost mladine za uresničitev teh težavnih in odgovornih nalog spreminjamo v konkretno-samoupravljalno akcijo.

V ZSM krepimo kolektivno delo in odgovornost. Sprejeli smo Titovo pobudo in poglobili elemente takega dela, ki se razvijalo že prej. Vključujemo se v delegatski sistem, kjer smo pobudniki, oblikovalci in uresničevalci enotne politike na različnih področjih življenja in dela. Premagujemo različne slabosti, se učimo in zanjemo uspehe, ker smo organizirani in pripravljeni na akcije. Težko bi bilo naštet vse posameznosti iz palete aktivnosti mladih. Vsakdo od nas ima svoje mesto v naši družbi in vsakdo daje svoj delež v svojih možnostih in sposobnostih k njenemu razvoju.

To pa je tudi sporočilo mladim, ki vstopate v Zvezo socialistične mladine. Sprejeti boste v organizacijo mladih ljudi, ki so zavestno povezali svojo usodo s prihodnostjo socializma. Postali boste člani ZSM,

to pa pomeni, da boste prevzeli nove obveznosti do družbe in predvsem do sebe. S seboj prinašate nove ideje in spoznanja, elan, ki je lasten vsem novo prihajajočim rodovom. Pri tem pa imamo pred očmi besede našega Tita, ki je dejal: starejše generacije so opravile velik del revolucionarne preobrazbe družbe. Toda mnogo tega je še pred vami. Prepričan sem, da boste tudi vi kos tej zgodovinski nalogi. In nihče nima pravice, da v to ne verjame, niti razloga, da bi se bal za bodočnost socialistične samoupravne in neuvrščene Jugoslavije.

Savska mladinska organizacija je v svojem 35-letnem delovanju imela vedno pomembno vlogo pri razvijanju odnosov v kolektivu.

Vedno pa je tudi pomembno vplivala na usmerjenost in aktivnost občinske organizacije ZSM.

Želim vam, in obenem novosprejetim članom ZSM, da se tudi v naprej ustvarjalno vključujete v prizadevanja za hitrejši razvoj naše družbe, za uresničevanje dediščine — iz-

ročila našega Tita, Kardelja in drugih revolucionarjev, uresničevanja bratstva in enotnosti, samoupravljanja in neuvrščenosti socialistične samoupravne Jugoslavije.

Uspešno delo mladih je tudi plod uspešnega sodelovanja številnih posameznikov in organizacij. Ob jubileju so mladi za dolgoletno sodelovanje podelili plakete in priznanja.

V veliki dvorani Skupščine občine je zadonela pesem »Druže Tito, mi ti se kune-mo.« Skupaj s člani pevskega zbora OŠ Lucijan Seljak so jo zapeli vsi udeleženci prireditve. To je bil hkrati tudi slovesen uvod k sprejemu 175 učencev OŠ Lucijan Seljak v mladinsko organizacijo. Ko so mladi Savčani sprejemali najmlajše v svoje vrste, so se obvezali, da bodo s svojimi izkušnjami pomagali najmlajšim pri nadaljnjem delu v mladinski organizaciji.

Pesem »Lepo je v naši domovini biti mlad« je zaokrožila lepo prireditev, posvečeno prazniku mladosti preteklih, sedanjih in prihodnjih rodov.

Vera Drašak

Vrsta prireditev

Ob dnevu mladosti je bila v Kranju vrsta prireditev.

V soboto, 24. maja, je bila na Trgu revolucije osrednja proslava. Na njej so svečano sprejeli v vrste teritorialne obrambe 120 mladih prostovoljcev.

V nedeljo, 25. maja, pa je bilo slavnostno poimenovanje teritorialne obrambe občine Kranj po narodnem heroju Lojzetu Kebetu-Štefanu.

Poleg številnih srečanj in proslav v šolah in delovnih organizacijah, je bilo v soboto v vojašnici Stane Žagar v Kranju srečanje mladih v okviru akcije »Mladost v pesmi, besedi in spretnosti«, v nedeljo pa je bil v športnem parku Stanka Mlakarja partizanski mnogoboj, posvečen dnevu mladosti.

V. D.

Razgovor s prvo predsednico mladinske organizacije v Savi, tovarišico Francko Levstik-Gogala (1946–1950)

Ta čudovita leta

Končala se je druga svetovna vojna. Med vojno je bilo veliko preseljevanj, tako sem bila tudi jaz in vsa družina preseljena iz Slovenije v Srbijo. Komaj devetnajstletna sem se zaposlila v tovarni Sava (4.8.1944). Moja prva zaposlitev je bila v oddelku Cevalna. V oddelku sem delala v vseh fazah dela in po končanem delu obiskovala administrativni tečaj. Ker sem tečaj opravila z zelo dobrim uspehom, sem bila sprejeta na delovno mesto administratorke v tajništvu podjetja.

Mladi smo kmalu začutili potrebo po združevanju v mladinsko organizacijo. Organizirani smo bili v dva aktiva, ki sta štela približno petindvajset mladincev. Predsednica prvega aktiva je bila Ivanka Bazovičar, predsednica drugega aktiva pa sem bila jaz.

Mladi smo v dopoldanskem času, to je času dela, delali v tovarni, kjer smo si prizadevali, da bi naredili čim več in čim bolje. V popoldanskem času pa smo mnogokrat kar brez kosila odšli pomagat pri obnovah porušjenih objektov. Spominjam se, da smo mladi iz obeh aktivov sodelovali v mnogih akcijah pri obnovi požgane vasi Gozd nad Golnikom, ki so jo požgali Nemci v oktobru 1944. leta. Velika udeležba mladih ter starejših je omogočila sklenitev dolge kače rok, ki so si podajale opeko od rok do rok tako, da je prispela do vasi po hričkih in dolinah.

Druga večja akcija je bila nabiranje bukovega žira, katerega smo prodajali Oljarici, ki je iz njega izdelovala olje. Tekmovanje v nabiranju žira se je odvijalo med aktivoma, vendar se ne spominjam, kateri aktiv je bil prvi po količini nabranega žira.

»Udarniško delo«, kakor smo takrat imenovali prostovoljno delo, je bilo prisotno na vsakem koraku. Izgradnja blokov za delavce, delo na ekonomiji v Hrašah, kjer smo pridelovali zelenjavo za našo delavsko »menzo«, sodelovali smo pousod, kjer so rabili pomoč mladih rok.

Veliko naših mladink in mladincev pa je sodelovalo na zvezni mladinski delovni akciji Brčko–Banoviči. Mnogi izmed njih so se vrnili domov z značko udarnika.

Ob proslavah, ki smo jih pripravljali skupaj z dramsko ali igralsko skupino, smo nastopali skoraj pousod, kjer so želeli. Vse prireditve so bile obiskane v velikem številu. Ker prevoznih sredstev nismo imeli, so nam vedno priskočili na pomoč v vojašnici, kjer so nam posodili tovornjak in šoferja, ki nas je vozil po proslavah. Sodelovanje med vojašnico in delovno organizacijo Sava je bilo že v tistem obdobju zelo dobro. Sodelovali smo pousod, kjer so nas vabili. Med vojaki iz garnizona in mladinci iz tovarne se je razvilo veliko tovarištvo. Sodelovali smo na vseh področjih.

O vseh vprašanjih, ki so zadevala mladinsko organizacijo, smo reševali skupno s sindikalno organizacijo in partijsko celico. Nastali problemi so bili rešeni vedno s skupnimi močmi, tako da smo vsi vedeli kakšna stališča je zavzela ta ali ona organizacija.

Sredstva dobljena od članarine in nastopov na raznih prireditvah so bila majhna, tako da je bila naša blagajna dostikrat prazna, toda z aktivnim delom in nastopi se je stanje izboljševalo.

Najpomembnejši dogodek v času mojega delovanja v mladinski organizaciji je bil prihod tovariša Tita v delovno organizacijo Sava (1946). Tovariš Jernej Srebrnjak je tovariša Tita pozdravil v imenu delovnih ljudi kolektiva, jaz in tovariš Miro Ambrožič pa v imenu mladink in mladincev naše delovne organizacije. Spominjam se, da se je porajalo vprašanje, kako naj bomo oblečeni ob sprejemu. Sklenili smo: »Mi smo delovna mladina, pozdravili ga bomo v delovni obleki.«

Mladi smo bili vključeni v vse odbore in organe upravljanja v podjetju, tako da so interese in mnenja mladih posredovali tudi v prvem delavskem svetu.

Razgovor pripravil
Franc Dolhar

O pripravi na praznovanje 35. obletnice savske mladine

Že v eni prejšnjih števil našega glasila smo na kratko poročali, kako potekajo priprave na praznovanje 35. obletnice mladinskega delovanja v naši delovni organizaciji, danes pa bom na kratko opisal, kako so potekale priprave na to pomembno obletnico savske mladine.

Mladi v naši delovni organizaciji so s pripravami na praznovanje 35. obletnice savske mladinske organizacije začeli pravzaprav že lansko jesen, ko so v ta namen sestavili odbor za pripravo gradiva za izdajo brošure o savski mladini od leta 1945 pa do danes. V odboru so bili najodgovornejši predstavniki mladinske organizacije v Savi in pomoč pa mu je nudila komisija za informiranje pri mladini. Brošura je izšla v mesecu aprilu. Pri zbiranju gradiva o predsednikih savske mladine v 35. letih in o delu v

tem plodnem in ustvarjalnem obdobju, so se pojavljale težave, ki smo jim bili mladi težko kos. Pomanjkljivo in razdrobljeno gradivo o delu savske mladine, o njenih povojnih rojevanjih nam je delalo največ težav. Gradivo smo iskali v arhivu delovne organizacije, v Zgodovinskem arhivu v Kranju in Ljubljani ter pri Gorenjskem muzeju v Kranju. Pomoč smo iskali tudi pri republiški in občinski konferenci ZSM Slovenije. Koliko nam je uspelo tega materiala zbrati je težko povedati, vendar menimo, da bi ga bilo moč najti še kje. Prav zaradi teh težav, se je tudi vsebina prvotno zasnovane brošure spreminjala, tako da je njena vrednost prav v aktualnosti. Pri sestavljanju brošure je namreč sodelovala večina nekdanjih predsednikov mladine. Z njimi smo se pogovarjali in o tem pripravili

zapis. Prav od njih smo izvedeli največ:

Ob vsem razpoložljivem gradivu smo se odločili, da bo brošura prikazala najpomembnejše naloge, pri katerih je savska mladina v vseh teh letih aktivno in z uspehom delovala.

V času, ko je nastajala brošura, je bil ustanovljen poseben odbor za izvedbo proslave ob 35. obletnici savske mladine, ki je imel svojo prvo sejo že 8. aprila. Na njej so se dogovorili, o poteku in vsebini proslave. Od prvotne zamisli so morali mladi delno odstopiti, tako da bo proslava organizirana z mnogo manjšimi finančnimi sredstvi, kot je bilo sprva načrtovano. Mladi so se odločili za slavnostno sejo sveta konference ZSMS Sava Kranj v prostorih občinske skupščine Kranj, v petek 23. maja. Na sejo je povabil pripravljalni odbor vse bivše

predsednike savske mladine, najodgovornejše družbeno politične delavce v delovni organizaciji in vodilne delavce ter predstavnike družbeno političnih organizacij v naši občini.

Jože Vratarič

Delo je merilo uspeha

Na seji sindikalne konference, ki je bila v aprilu, smo spregovorili o številnih in najbolj perečih vprašanjih, o delu in življenju v delovni organizaciji in izven nje. Naštetih je bilo veliko težav, veliko področij dela, kjer do sedaj nismo uspeli uresničiti dogovorjenih nalog, ali kjer smo dogovore samo delno izpolnjevali.

Na konferenci smo izvolili komisijo za zaključke, ki je pripravila predlog zaključkov oziroma stališč, ki jih bodo v juniju obravnavali in dopolnili vsi izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata v Savi in Savi Commerce.

Ob predlogih stališč velja omeniti naslednje:

Dogovori oziroma sprejeti sklepi na seji sindikalne konference so poleg akcijskih letnih programov osnovnih organizacij in dogovorjenih nalog s pravilnikom o organiziranosti in delovanju sindikata v delovni organizaciji Sava in Sava Commerce osnovna izhodišča za nadaljnje delovanje sindikalne organizacije.

Na letni seji sindikalne konference je bilo ugotovljenih in sprejetih več ocen o pomanjkljivostih na posameznih področjih delovanja. Prav je, da najpomembnejše pred razpravo na izvršnih odborih osnovnih organizacij sindikata ali sindikalnih skupinah izpostavimo.

Kritično moramo oceniti delo komisij, ki so bile ustanovljene v začetku preteklega leta. Z redkimi izjemami, svojega dela niso opravile, kar je povzročilo premajhno aktivnost sindikalnih organizacij na posameznih področjih.

V prvi vrsti velja omeniti samoiniciativne sindikalne skupine. Tudi po večletnih prizadevanjih nismo uspeli v celoti uveljaviti njihove vloge. Na sestankih ali v drugih oblikah medsebojnih povezovanj nismo uspeli zagotoviti trdnje-

še povezave in tudi ne tovariških medsebojnih odnosov.

V nekaterih sredinah se še vedno kažejo izrazite težnje po čimvečjem osebnem dohodku, ne glede na vloženo delo. Ko govorimo o novem katalogu del in nalog, obravnavamo ga že zelo dolgo, se zavedamo in poudarjamo samo svoja prizadevanja, ne pa resnično opravljenega dela.

V vedno večjem obsegu se pojavljajo težki delovni pogoji, čeprav je bilo v preteklem obdobju sprejetih več sklepov na sindikalnih skupinah, na organih sindikalne organizacije in na samoupravnih organih v tozdr oziroma delovni skupnosti skupnih služb.

V letu, ko sprejemamo usmeritve in plane razvoja za naslednje srednjeročno obdobje za posamezne dele proizvodnje, še vedno ni jasno dogovorjenih ciljev, in tudi možnosti nadaljnega razvoja.

Ko ocenjujemo organizacijo dela v proizvodnji in v sektorjih, opažamo številne pomanjkljivosti, ki bi jih lahko z večjo pozornostjo in prizadevanjem odpravili oziroma dosegli večjo učinkovitost.

Odgovorno je treba spregovoriti in ukrepati tudi o delu posameznih sektorjev ali posameznikov. Kljub večkratnim zahtevam, da se za posamezna področja pripravi poročilo o uresničevanju sklepov sindikalne konference 1978 leta, nekateri sektorji do sedaj le-teh še niso pripravili.

Načelno se strinjamo z uveljavljanjem in utrjevanjem delegatskega sistema, vendar pa se ob tem vse preveč zavedamo svojih pravic, premalo pa obveznosti. To velja za delegate v delavskih svetih in drugih organih upravljanja, pa tudi v SIS in za družbeno politične organizacije v posameznih delovnih sredinah.

In ne nazadnje, je poleg že omenjenih vprašanj prav gotovo še veliko drugih. Sklepov, priporočil in stališč je veliko.

vprašanje pa je ali jih tudi uresničujemo tako kot smo se dogovorili. Prav gotovo ne. In zato bi morala biti naša osnovna naloga, da dnevno, mesečno in letno spremljamo, kaj smo

od dogovorjenih nalog in za dolžitev uresničili, katere smo delno in katerih sploh nismo. Vedeti moramo tudi kdo je za njihovo uresničitev odgovoren. P. B.

Kritično o slabostih

O delegatskem sistemu in delu delegatov v SIS in družbenopolitičnih skupnostih je bilo že veliko napisanega in rečenega. Tudi v naši delovni organizaciji smo o tem že večkrat spregovorili in si bili bolj ali manj enotni v ugotovitvah, da delegatski sistem še ni zaživel tako, kot smo se dogovorili.

V četrtek, 22. maja, so se v stari sejni sobi sestali predstavniki družbenopolitičnih organizacij, vodje delegacij in konference delegacij ter nekateri strokovni sodelavci, da bi skupaj ugotovili vzroke za pomanjkljivo delovanje delegatskega sistema in se dogovorili za potrebne akcije.

Dejstvo je, da se pred sejo konference delegacij, le-te niso sestajale in se o gradivu posvetovala s svojo delovno sredino. Zato so bila stališča, sprejeta na konferenci, brez poprejšnje širše razprave v delovnih sredinah. Prisotni so bili mnjenja, da bi morali biti vodje delegacij polno odgovorni za njihovo delo. V prihodnje bodo na konferenci delegacij pred sprejemanjem stališč preverjali, ali so se delegacije predhodno posvetovala v svojih sredinah oziroma ali je stališče njihovo lastno ali pa je mnenje posameznih delovnih sredin. Vodjem delegacij bo prepuščena presoja, katere točke dnevnega reda je potrebno obravnavati in katerih ne.

Družbenopolitične organizacije so do sedaj premalo delovale na omenjenem področju. Delegati so bili prepuščeni sami sebi. Organizacije bi morale v svoje programe dela vnesti pomembnejše zadeve iz programa skupščin oziroma družbenopolitičnih skupnosti. Program naj bi bil sprejet za več mesecev naprej, sproti pa bi morali preverjati katere zadeve so bile realizirane in katere ne.

Ko govorimo o celovitem informiranju, vedno znova ugotavljamo, da je povratnih informacij premalo. Delno je vprašanje celovitega informiranja rešeno z objavljanjem izveščkov iz gradiv in dnevnih redov za posamezne skupščine. V prihodnje bodo morali delegati, ki bodo zastopali naša stališča, o njih tudi poročati. Prav tako bi morali vodje delegacij o svojem delu občasno poročati delavskim svetom tozdr, vodje konferenc delegacij pa delavskemu svetu delovne organizacije.

Kot je bilo že omenjeno, je povezovanje med delegacijami in med delegati in delegatsko bazo pomanjkljivo. Zato bo treba več neposrednih kontaktov in več obravnav, če hočemo resnično uveljavljati samoupravni delegatski sistem. Pred oblikovanjem stališč bi morale odgovorne strokovne službe bolj poglobljeno oceniti predloženo gradivo ter pripraviti temeljito oceno o posameznih vprašanjih. Delegati bi bili tako bolj seznanjeni in oboroženi za razpravo na organih, v katere so izvoljeni. Prav tako bi bilo tudi več možnosti, da bi bila naša stališča tudi sprejeta.

Omenjene dogovore bomo morali obravnavati — sprejeti v vseh delovnih sredinah in jih tudi uresničevati s polno odgovornostjo. Zavedati se bomo morali tudi naših dolžnosti do uveljavljanja delegatskega sistema in ne, kar se sedaj večkrat dogaja, samo naših pravic. Če temu ne bo tako, bomo lahko čez pol leta ponovno razpravljali o pomanjkljivostih in nedoslednostih.

P. B.

Organiziranost in delo najvišjih organov SFRJ

V zadnjem obdobju so se med sodelavci pojavljala številna vprašanja o delu najvišjih organov federacije, o načinu in mandatu v predsedstvu SFRJ in predsedstvu CK ZKJ, o volitvah predsednika predsedstva in podobno. Zato smo se v uredništvu odločili, da o omenjenih vprašanjih podrobneje spregovorimo in odgovorimo na vprašanja in dileme.

Mesec maj je tudi sicer mesec, ko se v predsedstvu SFRJ izvedejo običajne volitve po enoletnem mandatu. S smrtjo predsednika Tita so vse funkcije predsednika republike prešle na predsedstvo, kar pomeni, da je funkcija predsednika republike avtomatično ukinjena. Kot smo že poročali v prejšnji številki našega glasila, je bil v nedeljo, 4. maja za predsednika predsedstva imenovan Lazar Koliševski, za podpredsednika pa Cvijetin Mijatović. Naš najvišji organ republike je upošteval 328. člen ustave SFRJ, ki pravi, da z ukinitvijo funkcije predsednika republike ima predsedstvo vse pravice in dolžnosti opredeljene v ustavi. Podpredsednik predsedstva SFRJ postane predsednik predsedstva do izteka mandata za katerega je izbran za podpredsednika.

Da bi to določilo bolj razumeli, naj povemo, da je bil Lazar Koliševski izvoljen za podpredsednika predsedstva 16. maja 1979 leta z mandatom do 16. maja letošnjega leta. Iztek mandata se nanaša tudi na funkcijo predsednika predsedstva.

Zaradi izteka mandata je bil na seji predsedstva SFRJ 15. maja za predsednika izvoljen Cvijetin Mijatović iz SR Bosne in Hercegovine, za podpredsednika pa Sergej Kraigher iz SR Slovenije.

V ustavi SFRJ, še posebno pa v poslovniku o delu predsedstva SFRJ je do podrobnosti opredeljen postopek izvolitve podpredsednika predsedstva, kar pa ne velja za volitve predsednika. V drugem poglavju ustave v 327. členu je zapisano, da predsedstvo SFRJ voli predsednika in podpredsednika iz vrst svojih članov za dobo enega leta, po vrstnem redu določenem s poslovníkom o delu predsedstva SFRJ.

Predsedstvo voli in objavlja izvolitev predsednika in podpredsednika predsedstva SFRJ.

Predsedstvo lahko v vojnem stanju odloči, da se enoletni mandat predsednika predsedstva podaljša, ali pa, da se pred iztekom mandata za predsednika izvoli drugega člana predsedstva.

Drugi mandat predsedstva SFRJ

V poslovníku o delu predsedstva je v 66. členu zapisano: Funkcijo podpredsednika predsedstva izmenično opravljajo za dobo enega leta vsi člani predsedstva po naslednjem vrstnem redu republik in pokrajin v kateri so voljeni: SR Makedonija, SR Bosna in Hercegovina, SR Slovenija, SR Srbija, SR Hrvatska, SR Črna gora, SAP Vojvodina in SAP Kosovo.

Pred ustavo, sprejeto 1974. leta, je imelo predsedstvo 23 članov, sedaj pa je z ustavo določeno, da jih je osem oziroma po eden iz vsake republike in pokrajine.

Mandat predsedstva je pet let. Člani predsedstva so lahko, po določilih ustave, izvoljeni največ dvakrat zaporedoma. Vsem članom predsedstva (ustava SFRJ — 324. člen) razen Sergeja Kraigherja, ki je bil izvoljen po smrti Edvarda Kardelja, sedaj teče drugi mandat, ker se mandati računajo od sprejetja nove ustave SFRJ od 1974 leta dalje.

Skupno delo obeh predsedstev

V preteklem in v polovici letošnjega leta se je pokazalo, kako nujno je skupno delo obeh predsedstev — predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ — pri obravnavi družbeno

političnih in družbenoekonomskih odnosov v državi. Vsa pomembnejša vprašanja, ki so v raznih oblikah na dnevnem redu družbenopolitičnih organizacij na ravni federacije, republik in pokrajin, se obravnavajo v omenjenih organih. Sprejema se tudi politika in strategija nadaljnega družbenoekonomskega razvoja države.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je skupno delo obeh predsedstev nujno in da je v zadnjem obdobju tako sodelovanje postalo praksa. To je še zlasti pomembno za najpomembnejše odločitve v okviru zunanje politike oziroma mednarodnih odnosov, notranje politike in obrambi države.

Predsedstvo CK ZKJ

Predsedstvo CK ZKJ je kolektivno, demokratsko, politično telo, v katerem imajo vsi člani enake pravice in odgovornosti na vseh področjih dela predsedstva. Posamezne zadolžitve članov predsedstva ne pomenijo pravice, da bi brez soglasja predsedstva lahko odločali.

Predsedstvo šteje 24. članov. Vanj se volijo člani centralnega komiteja in sicer enako število iz vsake socialistične republike oziroma pokrajine in iz ZK v JLA. Voli se naslednje število članov predsedstva; po tri člane iz vsake republike, po dva člana iz avtonomnih pokrajin in en član iz ZK v JLA. Po funkciji so člani predsedstva in centralnega komiteja tudi predsedniki centralnih komitejev ZK vseh republik in pokrajin.

Predsedujoči predsedstva centralnega komiteja se voli za dobo enega leta. **Do izteka mandata v oktobru 1980, je predsedujoči tovariš Stevan Doronjski.**

Pred njim pa je to funkcijo opravljal tovariš Branko Mikulič. Za svoje delo je predsedstvo odgovorno centralnemu komiteju.

Cvijetin Mijatović,
predsednik predsedstva
SFRJ,

Sergej Kraigher,
podpredsednik
predsedstva SFRJ

Na podlagi 6. odstavka 328. člena ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije je predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije na seji 4. maja 1980 sprejelo sklep o prevzemu funkcije predsednika predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije. S prenehanjem funkcije predsednika republike je funkcijo predsednika predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije skladno z jugoslovansko ustavo prevzel Lazar Koliševski, dotdanji podpredsednik predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije. Sklep je začel veljati takoj. Ker je tovarišu Koliševskemu potekel mandat, so na seji predsedstva, 15. maja, za predsednika predsedstva SFRJ izvolili tovariša Cvijetina Mijatovića. Na isti seji so za podpredsednika predsedstva izvolili tovariša Sergeja Kraigherja. Izvoljena tovariša bosta funkciji opravljala eno leto.

DELOVNA OBISKA

V petek, 23. maja, je bila na delovnem obisku delegacija centralnega komiteja ZK Jugoslavije.

Obisk sodi v okvir prizadevanj predsedstva ZKJ, da se temeljito seznani, kako v posameznih delovnih organizacijah uresničujejo sklepe 6. in 7. seje oziroma kakose uresničujejo ustaljeni ukrepi. Zlasti natančno proučujejo težave s katerimi se srečuje naše gospodarstvo.

V daljšem poglobljenem razgovoru s predstavniki naše delovne organizacije so se gostje seznani z najpomembnejšimi značilnostmi in pogoji gospodarjenja naše delovne organizacije. Še posebej jih je zanimalo uresničevanje ustaljenih prizadevanj. Tudi povezovanje v okviru sozda in način delitve dohodka je bila med drugim tema razgovora. Gostje so se zanimali tudi za težave s katerimi se srečujemo zlasti v zvezi s preskrbo surovin in deviz.

Člani delegacije so ob slovesu poudarili, da so informacije, ki so jih dobili v razgovoru zelo koristne in da bodo sestavni del poročila, ki ga bodo posredovali predsedstvu CK ZKJ.

O pogojih gospodarjenja in o težavah, s katerimi se srečuje naša delovna organizacija, pa je v sredo, 14. maja, tekla beseda tudi s predstavniki izvršnega sveta Skupščine občine Kranj.

V daljšem razgovoru so bila še posebej izpostavljena vprašanja poslovanja Save, devizno-bilančni položaj ter možnosti nadaljne širitve delovne organizacije na kranjski lokaciji. Med drugim so spregovorili tudi o možnostih za izgradnjo industrijskega tira, možnosti skupnega reševanja energetike ter o rešitvi družbene prehrane v naši delovni organizaciji.

V Totri so zapisali: Težave pri zaposlovanju delavcev za proizvodna dela

V naši delovni organizaciji se že od druge polovice leta 1979 srečujemo s težavo pridobivanja novih delavcev za prosta dela in naloge v neposredni proizvodnji.

V zadnjem času se ta problem še stopnjuje, saj so skoraj vse javne objave za ta dela le delno uspešne oziroma neuspešne. To velja predvsem za proizvodna dela tozda IPM, kjer je delo v treh izmenah in so zato zaposleni predvsem moški.

Tudi fluktuacija pri delavcih, ki opravljajo dela v proizvodnji, predvsem v tozda IPM, je nekoliko višja od povprečne, zato se z novosprejetimi delavci nadomestijo le odhodi že zaposlenih delavcev, medtem ko predvidenega plana potrebnih kadrov tudi v letu 1979 nismo uspeli izpolniti.

V zadnjem času, ko nam primanjkuje surovin in zato ni možnosti, da bi vse linije nemoteno obratovala, je ta primanjkljaj nekoliko manj izrazit, vendar pa je za doseg in izpolnitev planskih ciljev zaskrbljujoč.

Eden glavnih vzrokov za to, da na objave za prosta dela in naloge v proizvodnji ni odziva, je verjetno v tem, da se po sprejetju družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma o pogojih za zaposlovanje in minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere, pri skupnosti za zaposlovanje ne morejo prijaviti za zaposlitev tisti delavci, ki nimajo stalnega prebivališča na območju ljubljanskih občin. Tako jih tudi delovna organizacija ne more zaposliti, razen če jim zagotovi minimalne stanovanjske pogoje. Zato je odziv, kljub stalno prijavljenim potrebam, zelo slab.

V kolikor pa je odziv, so med prijavljenimi predvsem delavci brez ustaljenih delovnih navad in je zato fluktuacija toliko bolj pogosta.

V zadnjem času se to odraža tudi v slabi delovni disciplini in v povečanem številu disciplinskih prestopkov. Najpogostejši vzroki za disciplinski postopek so neopravičeni izostanki z dela.

Poleg že omenjenih problemov pri zaposlovanju novih delavcev, smo imeli v zadnjih mesecih leta 1979 in v začetku leta 1980 še dodatne težave pri zaposlovanju že izbranih kandidatov, ker ti niso dobili zdravniškega spričevala, da so sposobni za predlagano delo.

Večina jih je imela zdravniško spričevalo z raznimi omejitvami. Tudi čas od dneva, ko je bil delavec poslan na zdravniški pregled pa do izdaje ustreznega zdravstvenega spričevala, je bil predolg, saj sta minila tudi dva ali trije tedni, da je delavec dobil izvid in mnenje zdravnika.

Vsi tisti delavci, ki so bili nezaposleni, so poiskali v tem času zaposlitev drugje.

V sodelovanju z zdravstveno službo smo potreben čas za zdravniški pregled pred nastopom na delo skrajšali na najmanjši možni čas.

Podobna problematika je tudi pri zaposlovanju delavcev za opravljanje drugih prostih del in nalog. Tako že več kot leto dni nenehno ponavljamo potrebo po strugarju. Pojavlja se mnenje, da je temu vzrok manjši osebni dohodek kot v drugih delovnih organizacijah. Menimo, da ni to glavni razlog, saj se strugarji ne oglašijo niti toliko, da bi vprašali, kolikšen je osebni dohodek. Kot vse kaže postaja to naš deficitarni poklic, saj je potreba mnogo več kot pa izučenih strugarjev. Zato smo se odločili, da bomo v letošnjem letu sklenili učno razmerje z učenci poklicne kovinarske šole in si tako vsaj za prihodnje obdobje zagotovili zelo iskani kader.

Z odpravo teh problemov, na katere lahko le delno vplivamo, bomo morda uspeli pridobiti več novih delavcev, vendar pa se zavedamo, da moramo hkrati storiti vse za zmanjšanje fluktuacije že zaposlenih delavcev, da bomo lahko izvršili zastavljene planske cilje.

Na to bomo skušali v prihodnje vplivati z internimi rešitvami kot so: skrb za boljše medsebojne odnose, stimulativnejši osebni dohodek, hitrejša reševanja stanovanjskih in drugih življenjskih razmer.

Za izboljšanje stanovanjskih razmer že zaposlenih delavcev, kakor tudi za lažjo pridobitev novih, smo že v letošnjem letu pristopili tudi k nakupu nedružinskih stanovanj in s tem reševanju stanovanjskih vprašanj samskih delavcev.

Zavedamo se, da bomo le tako hitreje pridobili nove delavce, kakor tudi že zaposlene odvrnili od odhoda iz naše delovne organizacije.

Milojka Šegula

Prenos znanja in dohodkovno povezovanje v SOZD Sava

V zadnjih letih se Sava Kranj intenzivno vključuje in povezuje v jugoslovanski prostor. Poleg organiziranja specializirane delovne organizacije Sava Commerce z lastnimi predstavništvi, trgovinami in skladišči po celotni Jugoslaviji, se je povezala s sorodnimi organizacijami predvsem zaradi delitve proizvodnje in zagotavljanja trdnjše surovinske osnove. V 1974 letu so se skupno s Savo Kranj združile v sozd Savo Kemična tovarna Moste, Totra Ljubljana, Industrija gume Ruma in Vulkan Niš. Ob začetku združevanja so bile nekatere delovne organizacije na nizkem tehnološkem, organizacijskem in proizvodnem nivoju, danes pa lahko trdimo, da se je ta nivo približal novemu organiziranosti Save. K povečanju produktivnosti in boljši organiziranosti so bistveno pripomogle investicije, ki so bile v teh petih letih realizirane v skladu s srednjeročnim programom razvoja za obdobje 1975–1980, kakor tudi prenos znanja iz Save v ostale delovne organizacije.

Sozd Sava trenutno pokriva 30 odstotkov celotne proizvodnje gumenih izdelkov v Jugoslaviji.

Da je bila dosežena takšna stopnja razvoja, se je Sava Kranj vključevala na naslednjih področjih:

1. Za nove investicije je prispevala 122.000.000 din v obliki združevanja sredstev in to:

- za projekt poljedelske pnevmatike v IG Ruma 60.000.000 din

- za projekt obnavljanja plaščav v IG Ruma 5.000.000 din

- za projekt regenerata v IG Ruma 10.000.000 din

- za projekt hladnega obnavljanja plaščav in UHF linije za izdelavo gumenih profilov v KTM – Protektor Ljubljana 20.000.000 din

- za projekt povečanja proizvodnje stiskanih gumenih izdelkov v Agis Ptuj z istočasnim prenosom dela proizvodnje iz Save Kranj 24.000.000 din

- prenos proizvodnje cevi na jeklenih jedrih v Vulkan Niš 3.000.000 din

2. V primerih, ko smo poleg prenosa opreme prenašali tudi znanje, predvsem s tehnološkega področja, smo izdelali sporazume, v katerih smo opredelili vrednost tega znanja. Na tej osnovi smo realizirali sledeče naloge:

- prenos tehnologije negorljivih in antistatičnih transportnih trakov v Vulkan Niš v vrednosti 1.500.000 din

- prenos tehnologije cevi na jeklenih jedrih v Vulkan Niš v višini 1.800.000 din

- poslovno-tehnično sodelovanje za uvedbo proizvodnje poljedelske pnevmatike v IG Ruma v višini 15.420.000 din

- prenos tehnologije stiskanih gumenih izdelkov v Agis Ptuj 3.000.000 din

V sporazumih smo na eni strani opredelili naloge dajalca znanja, definirali pogoje in opredelili način plačevanja. V večini primerov so tozdi DO Save kot podpisniki sporazumov zagotovili kredit po 10 % obrestni meri.

Sodelujemo na vseh področjih poslovanja in uvajamo enotno metodologijo dela za različna področja poslovanja (informacijski sistemi, planiranje proizvodnje, uvajanje stroškovnih mest, kalkulacije izdelkov, normiranje in študij dela, uvajanje kontrolnih metod, izdelava tehnološke dokumentacije, itd.). V mnogih primerih gre za izdelavo navodil in postopkov, včasih so to manjši projekti, kjer se formirajo skupni teami, itd. Na nivoju sozda Sava nimamo

posebnih služb za prenos znanja, razen koordinacije, to je strokovnih sodelavcev, ki so zadolženi za organiziranje posameznih nalog. V primerih, ko so naloge večjega pomena in je potrebno intenzivno vključevanje strokovnjakov iz delovne organizacije Sava, se vrednost del obračuna na osnovi organizacijskega predpisa o planiranju, evidenci in izdelavi nalog za potrebe delovnih organizacij v okviru sozda Sava.

Delovne organizacije pri sprejemanju letnega gospodarskega načrta sprejemajo poleg plana nalog posameznih služb in sektorjev za potrebe lastne delovne organizacije, tudi plan nalog in del za potrebe ostalih delovnih organizacij v okviru sozda Sava. To so predvsem naloge, ki jih posamezne delovne organizacije zaradi neracionalnosti in nezadostnih strokovnih ali materialnih možnosti ne morejo realizirati v okviru lastnih strokovnih služb.

Delovna organizacija, ki takšne naloge želi realizirati s pomočjo druge delovne organizacije, posreduje spisek nalog najkasneje do 1. decembra tekočega leta za naslednje leto in to strokovnemu sodelavcu v delovni skupnosti sozda Sava. Strokovni sodelavec zbere vse podatke o delih in nalogah, ki se morajo izdelovati za zainteresirano delovno organizacijo in predlaga DS sozda Sava enotni plan dela za zainteresirane delovne organizacije, s tem da istočasno predlaga delovno organizacijo, ki lahko to delo realizira, seveda s predhodno potrditvijo odgovornih nosilcev v delovni organizaciji, ki bo naloge realizirala.

Naša delovna organizacija pa se ne povezuje samo v sozdu, temveč tudi navzven. Ker smo zaradi surovin odvisni od uvoza (okoli 70 odstotkov), smo se v preteklem obdobju povezali oziroma sodelujemo pri izgradnji tovarne sintetičnega kavčuka v Zrenjaninu, povečanju proizvodnih zmogljivosti saj v Kutini in drugje se samoupravno dogovarjamo tudi z našimi kupci kot so na primer IMV, TAM, CIMOS in drugimi organizacijami združenega dela, da bi si zagotovili prepotrebne devize za nakup surovin za nemoteno proizvodnjo.

BODIČASTA FOTOGRAFIJA

Je že tako. Nekateri sodelavci se še vedno ne zavedajo vrednosti surovin. Oni dan je naš objektiv zabeležil tale, žal še vedno ne preveč osamljen prizor.

Voznik viličarja, ki prevaža vreče s surovinami, je nekoliko preveč pritisnil na plin. Vreče so se razmaknile. Ena med njimi je padla na tla, voznik pa je odpeljal dalje. Pa je prišel delavec iz skladišča, zbral raztreseno surovino in jo tako rešil pred uničenjem in hkrati popravil posledico nevestnosti voznika.

V. D.

Vinko Hafner o nalogah sindikata

»Samo dobro obveščen in osveščen delavec je lahko dober samoupravljaec in gospodar, hkrati pa se tudi sam plemeniti in kultivira«, je povzel besedo na posvetu s predsedniki komisij za obveščanje pri medobčinskih in občinskih svetih zveze sindikatov predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner. Omenil je, da je bilo obveščanje doslej preveč zapostavljeno in da ni dobro, če sindikati niso organizirani tako, da bi obvladovali tudi to sestavino samoupravnih družbenih odnosov.

»Delavec mora biti dobro in objektivno obveščen o gospodarjenju in stanju organizacije združenega dela. Vsak prispevek k temu je dobrodošel pri uveljavljanju družbenoekonomskega položaja delavcev in pri gospodarjenju.« Opozoril je na nekatere neposredne oblike obveščanja. »Delavska enotnost naj bi dobila še bolj pomembno vlogo pri osveščanju sindikalnih aktivistov in delavcev. Gre za večjo kakovost in naklado — saj bi bilo idealno, če bi jo dobil vsak delavec.

Javna glasila, republiška in regionalna, so prav tako pomembna za uveljavljanje vsega, kar služi napredku združenega dela. Mnogo lokalnih časopisov marsikdaj predstavlja — ob radiu — edino glasilo.

Glasila organizacij združenega dela. Gre za prek 500 glasil združenega dela z mesečno naklado prek 900 tisoč primerkov. Izdajajo jih v različnih obdobjih, večinoma mesečno, na krajše ali daljše obdobje. To so tista sredstva obveščanja, ki lahko zelo veliko storijo za neposredno obveščenost delavca. Ponovil bi, da je za nas celotno področje obveščanja eden od temeljnih pogojev za uspešen družbeno-ekonomski razvoj, pa tudi za uspešno uresničevanje vloge sindikatov.

Nekaj konkretnih nalog sindikatov

V ospredju prizadevanj sindikatov je bilo in bo tudi vnaprej krepitev samoupravnega položaja delavca. To bi z drugimi besedami pomenilo: delavca je treba preobraziti v stvarnega gospodarja z družbenimi sredstvi za proizvodnjo, z družbenim dohodkom in z združevanjem dela in sredstev z drugimi delavci v združenem delu. Torej ne gre za gospodarja nasploh, temveč za družbenega gospodarja, kar pa, seveda, utruje tudi vlogo njegove osebnosti. Še posebej gre za uveljavljanje delavca kot samoupravljalca v tozdu, kot njegovi najbolj neposredni skupnosti, kjer združuje delo in sredstva z drugimi delavci. Ne bom podrobneje navajal nekaterih drugih oblik, ki zunaj tozda krepijo samoupravni položaj delavca. To so predvsem delovne organizacije, povezovanje v sestavljeno organizacijo, poslovne in planske skupnosti, gospodarske zbornice, kar vse je oblika združevanja delavca ter njegovega dela in sredstev.

Zelo pomembno je tudi delovanje nekaterih organov, ki posredno prav tako krepijo samoupravni položaj delavca in so hkrati tudi pomembna naloga sindikatov. Tu mislim zlasti na organe samoupravne delavske kontrole. Prav zanimiva bi bila vaša analiza, koliko so organi samoupravne delavske kontrole dejavnik osveščanja delavcev in koliko pišejo o tem tudi lokalni časopisi, še posebej pa glasila organizacij združenega dela. Mislim, da bolj poredko, kajti kjer se pojavljajo kot resen družbeni činitelj, tam se navadno pojavljajo tudi odpori proti njihovemu delovanju. Nekaterim strukturam v organizacijah združenega dela velikokrat ni prav nič pri srcu, da bi izšlo verodostojno poročilo in stališče organa delavske kontrole v glasilu OZD ali celo

v lokalnem časopisu. Delavski enotnosti ali v Delu...

Drugo področje, ki krepí samoupravljanje, je povezanost delovanja sindikatov in delavcev v združenem delu s krajevno skupnostjo. Tu imamo, tudi z vidika informiranja, veliko možnosti za krepitev te povezanosti. Ta je zelo pomembna, saj gre končno za položaj človeka kot delavca-samoupravljalca in hkrati za stanovalca-občana. Važno področje samoupravnih odnosov je tudi tako imenovana interesna organiziranost v samoupravnih interesnih skupnostih gospodarstva in družbenih dejavnosti. Opozoriti velja tudi na uresničevanje tako imenovane svobodne menjave dela med delavci toz in delovnih skupnosti skupnih služb v OZD in med delavci v materialni proizvodnji in družbenih dejavnostih. Med nalogami naj omenim splet delegatskih odnosov, za katere mora biti sindikat posebej odgovoren, posebno za tisti del delegatskih odnosov, ki se oblikujejo v združenem delu, od toz do vseh drugih oblik delegatskega povezovanja, tja do federacije.

Ena od oblik za krepitev samoupravljanja so tudi klubi samoupravljalcev, ki so organizirani v večini občin, njihovi neke vrste pokrovitelji ter pospeševalci in organizatorji pa so občinski sveti in občinske organizacije zveze sindikatov.

Krepitev samoupravljanja bo torej še naprej temeljna družbena naloga sindikatov, s tem pa tudi osrednja naloga vseh delov in oblik obveščanja delavcev.

Drugo enakovredno področje pa so prizadevanja za razvoj proizvajalnih sil, krepitev materialne podlage dela in gospodarske stabilnosti. Ponovil bi staro resnico, da ne more biti uspešnega samoupravljanja, če to ni povezano z uspešnim gospodarjenjem. In obratno: v naših družbenih pogojih, ko razvijamo samoupravni položaj delavca, njegovo osvoba-

janje, je jasno, da nobeno gospodarjenje ne more biti učinkovito, dobro, napredno, če hkrati ne omogoča tudi razvoja samoupravnih odnosov.

Na tem področju je nekaj zelo perečih nalog.

Stabilizacija gospodarstva.

Večja gospodarska stabilnost je v tem trenutku odločilnega pomena tako za razvoj samoupravljanja, za napredek gospodarstva, pa tudi za našo politično stabilnost in s tem tudi posredno obrambno sposobnost. Nestabilnost in visoka stopnja inflacije ustvarjata celo vrsto težav, socialne negotovosti, več administriranja, zmanjšanje socialne razlike, zmanjšanje gospodarskih učinkov. Vse skupaj seveda ustvarja tudi podlago za družbene zaostitve, ki jih sovražne sile izrabljajo za poglobljanje nezadovoljstva delavcev. Zato je v tem trenutku naša prednostna strateška naloga doseči večjo stopnjo stabilnosti. Stabilnost pa je mogoče doseči predvsem z boljšim gospodarjenjem.

Uveljavljanje družbenega planiranja

Po eni strani gre za sprotno, kratkoročno, enoletno in še krajše planiranje, po drugi pa — hkrati — za uveljavljanje dolgoročnega planiranja. Mislim predvsem na potrebo temeljite analize uresničevanja sedanjega srednjeročnega plana za obdobje 1976—1980 in na priprave novih srednjeročnih planov za obdobje 1981—1985. Ob tem vprašanju se mora razčistiti, kaj so resnična prizadevanja za stabilizacijo, za trden gospodarski razvoj in s tem tudi za družbeni napredek. Povedati moram, da smo vsi skupaj v precejšnji zamudi. Šele sedaj oblikujemo prve osnutke temeljnih družbenih dogovorov o temeljnih planov, ki so šele podlaga za konkretne samoupravne

sporazume o temeljnih planov in nato za plane same. Gre za vse ravni planiranja, od tozda navzgor in od federacije navzdol. Gre za sočasno usklajevanje planov na vseh ravneh, ki naj bi do konca leta omogočili sprejem solidnih in od delavcev sprejetih planov, ki bi bili opora dobremu gospodarjenju in uveljavljanju samoupravnega položaja delavca. Zato je vse to zelo pomembna naloga vseh oblik obveščanja delavcev.

Delitev po delu in rezultatih dela

je ozko povezana z doseganjem potrebnih gospodarskih učinkov in stabilnosti gospodarstva. Čeprav veliko govorimo o potrebi uveljavljanja delitve po delu in rezultatih dela, še nismo veliko dosegli. Očitno je, da pri mnogih dejavnostih, pri najodgovornejših poslovnih in drugih delavcih še ni dovolj razvit občutek, da je to glavna podlaga za to, da bi delavec postal gospodar in samoupravljalec in da bi ga to spodbujalo k boljšemu delu in gospodarjenju. Še posebej je premalo razvito nagrajevanje strokovnih, umskih delavcev. Sicer je to res zapleteno, vendar se premalo trudimo, da bi prišli do takih oblik nagrajevanja, da bi tudi te delavce spodbujali k boljšemu in uspešnejšemu delu. To je skoraj pomembnejše kot samo stimuliranje delavcev za strojem. Ti imajo namreč zelo omejene možnosti za povečevanje svojega dela, medtem ko imajo strokovni delavci neprimerno večji vpliv na ustvarjanje dohodka, s tem pa tudi na gospodarjenje.

Zaposlovanje

Že nekaj časa pripravljamo sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o zaposlovanju in smotni izrabi delovnega časa. Gre za dva zelo pomembna elementa gospodarjenja in družbenega ter osebne položaja delavca. Želimo mobilizirati delavce za njihov bolj odgovoren odnos do politike zaposlovanja in do izrabe delovnega časa. Imamo še velike rezerve v izboljšanju produktivnosti dela, v boljšem gospodarjenju. S tem je povezana cela vrsta vprašanj o tem, kako naj zaposlujemo. Za nas je izhodišče, da v Sloveniji ne gre več zaposlovati preko naravnega prirasta in upošteva minimalno migracijo delovne sile. Upoštevat bi morali, da smo v Sloveniji in Jugoslaviji dosegli takšno stopnjo ekonomskega in družbenega razvoja, da ne moremo več pospeševati razvoja z visoko rastjo zaposlovanja in z majhnimi naložbami v delovna sredstva, kar prinaša tudi relativno majhen dohodek na

delavca. Moramo začeti več vlagati v sredstva na posameznega delavca in ob večjem znanju, bolj kakovostnem, zahtevnem delu dosegati večji dohodek. Naše delo ne more več biti poceni. Delavec ni več delovna sila, najemni delavec, ampak subjekt, ki stopa v delovno razmerje in hkrati z drugimi delavci združuje delo in sredstva.

Pri delovnem času smo soočeni s celo vrsto problemov, od razporeditve delovnega časa do njegove boljše izrabe. Gotovo je, da ga izkoriščamo sorazmerno slabo in da so tu velike rezerve za povečevanje storilnosti celo brez zaposlitve novih delavcev in celo brez novih vlaganj. Že v sedanjih nizki izrabi delovnega časa je velika rezerva, da s temi stroji in delovnimi zmogljivostmi in znanjem naredimo več.

Prizadevanja za napredek družbenega in osebnega standarda

delavcev, njihovo izobrazbo in kulturo, smotno izrabo prostega časa so področja, ki so nekako klasična za sindikate in jih moramo še naprej obravnavati kot zelo pomembna. Po njih bodo delavci še naprej merili tudi učinkovitost sindikatov. Koliko je sindikat njihova organizacija, bodo sklepali po tem, koliko bolje bodo živeli, kakšno znanje si bodo lahko pridobili, kakšno kulturno raven, ali se bodo lahko tudi razveselili, kako bodo pri tem socialno varni in pri tem gre tudi za sklop zdravstva, socialnega varstva, pokojninskega zavarovanja in za druga področja. Vse to pa je neposredno odvisno od tega, kako bomo krepili našo gospodarsko moč in samoupravni položaj delavca. Če bo delavec krepil naše gospodarske temelje, bolj produktivno delal, povečeval dohodek in če bo hkrati samoupravno odločal, bo sam poskrbel tudi za urejeno stanovanjsko gospodarstvo, zdravstvo, izobraževanje in vsa ostala področja, ki so pomembna za njegov standard in tudi za razvoj proizvodnje.

Na zadnji seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije smo ugotovili, da raven družbene prehrane delavcev spet upada. Ugotovili smo, da se zmanjšuje odstotek delavcev, ki imajo zagotovljen topla obroka na delovnem mestu, in povečuje število tistih, ki dobijo denarne bone. To je zelo slabo, saj se boni pretvarjajo v osebni dohodek. Za prehrano delavca na delovnem mestu, ki mu je najbolj potrebna, da bi dosegel večji učinek, pa zmanjka denarja. To je že eno od takih, klasičnih sindikalnih in po-

membnih družbenih vprašanj, ki jih bomo uredili.

Podobno lahko rečemo za zdravstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, izobraževanje, otroško varstvo. Delavca ne more zadovoljiti, če skrbimo le za večjo produktivnost dela, za planiranje, za delitev po delu. To so temeljna vprašanja, niso pa edina. S temeljnimi socialnimi in drugimi pravicami delavcev bi se moral sindikat neposredno ukvarjati, saj tako brani še posebej tiste sloje delavcev, ki lahko najmanj vplivajo na svoj družbenoekonomski položaj.

Kulturno življenje delavcev

Pripravljamo sejo republiškega sveta ZSS na temo »Delavec-kultura-sindikati«. Pripravili smo gradivo in stališča za to sejo, podlaga pa so bili posveti na medobčinski ravni, v nekaterih organizacijah združenega dela in nekaterih drugih institucijah. Želimo spodbuditi delavce vse do osnovne organizacije sindikata, da kulturnemu razvoju in življenju delavcev posvetimo večjo pozornost, saj ne bo hitrejšega razvoja samoupravljanja, preobrazbe iz meznega delavca v delavca-gospodarja in ne napredka proizvodnje, če delavca ne bomo kulturno razvili. Delavčeva kultura se da pojmovati zelo široko — od kulture dela, odnosa do dela, do kulture medsebojnih odnosov med ljudmi in do čistega kulturnega ustvarjanja. To je pomembno tudi za to, da se učinkoviteje upremo razpoloženju meščanske potrošniške družbe. Opozarjamo na tako zgrešeno miselnost, da je življenje človeka in njegovo delo namenjeno v bistvu samo kopičenju materialnih dobrin, in več ko ima človek vsega, bolj je zadovoljen in bolj je utelešeno tudi njegovo človeško poslanstvo, njegova človeška bit. Gre tudi za mnenje nekaterih, predvsem tehnokratsko usmerjenih strokovnjakov, poslovnih delavcev in tudi politikov, češ da je najbolj pomembno, da delavca zadovoljimo z materialnimi dobrinami (stanovanje, hiša, televizor, dovolj hrane), pa se bo ukvarjal predvsem s seboj, oblast in upravljanje pa bo prepustil drugim.

Živeti bolje, tudi več trošiti, je odraz stvarnega družbenega napredka. Ni revščina tista dobra podlaga človeške sreče in humanih odnosov. Revščina je najhujša podlaga za najbolj krvava nasprotja med ljudmi. Zato je materialno blagostanje zelo vašen pogoj za zagotovitev človeške sreče in napredka. Če pa ta postane ne le glavni, ampak edini smisel življenja, je to narobe. Tako življenje ne more služiti resničnemu napredku družbe, ki jo imenujemo socialistična družba; z idealom, da postane komunistična; družba brez socialnih razlik in monopola nad ljudmi, družba popolne socialne enakosti, ko bodo ljudi zadovoljevali po njihovih potrebah. To je daljnji cilj. Da pa bi ga lahko sploh kdaj dosegli, moramo poleg materialnega blagostanja in proizvodnje materialnih dobrin razvijati tudi človeško kulturo in družbene vrednote.

Čimbolj bomo uresničevali naše naloge, kot so razvoj samoupravljanja, pospešena stabilizacija in razvoj gospodarstva, utrjevanje socialne varnosti ljudi in delavske kultura, bolj bomo krepili tudi našo trdnost, enotnost in varnost. Danes se nam ni treba bati nobenega napada, če bomo znotraj trdni. Lahko smo morda samo žrtev vse-spolnega svetovnega vojnega požara. Dokler pa gre za omejene vojne, pa ne moremo pričakovati nobenega napada, če ne bo povoda v kakršnikoli notranji razrahljanosti. Zato je vsak prispevek k trdnosti našega družbenega reda in njegovi uspešnosti tudi prispevek k naši obrambi, naši varnosti. Delavci so pripravljeni braniti tisto družbo, ki jim daje največjo možno svobodo, zagotavlja največji materialni in kulturni napredek.

Vsa ta področja delovanja sindikatov so tudi predmet obveščanja. Bolj ko bomo poskrbeli, da bo delavec z njimi seznanjen v različnih oblikah in na vseh ravneh, in bolj ko bo vključen v samoupravno komuniciranje, bolj bomo tudi uresničevali družbeno vlogo sindikatov in prispevali k splošnemu družbenemu napredku. In pri tem imajo komisije za obveščanje pri medobčinskih in občinskih svetih zveze sindikatov zelo pomembno vlogo.

Trden kolektiv Avtozračnic

Pred nedavnim smo obiskali sodelavce delovne enote Avtozračnice v TAP. V sproščenem razgovoru v sejni sobi TAP so sodelovali: Milan Kern, Vljako Ilisič, Jerneja Bajc, Ivanka Lončar, Radmila Samardžija, Elza Grašič, Marija Jakupovič, Selim Kastrat in Vinko Potočnik. Beseda je dala besedo in pogovor je stekel. Sogovorniki so imeli veliko povedati o najbolj perečih vprašanjih v delovni enoti, o svojem delu, delovnih pogojih in drugem.

Grašič Elza

Delovni kolektiv avtozračnic je zdrav in trden, je v začetku ugotovil eden od sogovornikov. Zasluga za to gre vsem delavcem v delovni enoti. Izvrševanje plana ni bilo nikoli vprašljivo, niti količinsko niti kakovostno. O tem najbolj zgovorno priča podatek, da dosegajo 99,34 odstotkov I. kakovosti in da skoraj ne poznajo odpadka. Zračnice neustrezne kakovosti razrežejo za elastike ter tako racionalno izkoristijo vsak kilogram zmesi oziroma končnih izdelkov.

Bajc Jerneja

Delovna enota je v nekaterih ozirih specifična. Od tega, da se v njej odvija celotna proizvodnja zračnic, od zmesi do končnega izdelka, do tega, da so posamezni izdelki raztreseni na lokaciji obrata II. To povzroča številne težave. Gre predvsem za oteženo organizacijo dela, ko morajo organizatorji proizvodnje iz enega na drug konec delovne organizacije. Zaradi oddaljenosti se večkrat dogovorijo kar po telefonu. Prav zaradi tega sami čutijo, da je premalo neposrednih oseb, stikov. Zaradi razdrobljenosti so tudi stroški transporta višji. Posebno problematični so delovni pogoji, ki so v vseh oddelkih izrazito slabi. Ponekod jih pestijo visoke temperature, drugje prah oziroma smukec, pa velik ropot in podobno. Vendar pa je s trdim delom in odgovornim obnašanjem vseh delavcev dosežena dobra kakovost in količina izdelkov. Za

primerjavo naj omenimo fizični napor po odpremi tovornih avtozračnic. Delavka, ki opravlja to delo, ves čas stoji in v osmih urah preloži okrog tri tone avtozračnic. Vendar pa to ni edini primer resnično težkega fizičnega dela. Zradi uporabe smukca se pri nekaterih delavkah pojavlja ekcem, kar ima za posledico daljši ali krajši bolniški stalež.

Na sindikalnih skupinah so večkrat zahtevali izboljšanje delovnih pogojev, vendar je ostalo po starem, tudi montirane naprave stanja niso izboljšale. Sogovorniki so menili, da bi moral biti naš cilj izboljševanje delovnih pogojev, ne pa izplačevanje dodatka za težke delovne pogoje. Pred leti so vulkanizerji dobili mleko, kasneje čaj, sedaj pa nič. Že nekaj časa imamo avtomate za sifon, ki pa so že dve leti pokvarjeni, ker jih nihče ne popravi. Tudi garderobe in sanitarije so od proizvodnje oddaljene, tako da vsak dan izgubljam dragocen čas. Da je temu tako, nam pričajo primeri, ko delavci zaradi čimracionalnejše izkoriščenosti delovnega časa izmenično hodijo na malico. Večkrat pa še tistih nekaj minut, ki jih imajo na razpolago, izgubijo, ko čakajo na vrsto za malico. Očitno se nekateri še vedno ne držijo dogovorjenega reda za malico.

Proizvodnja se nenehno povečuje, kriteriji za kakovost so vedno strožji, temu primeren pa bi moral biti tudi osebni dohodek po načelu za več vloženega dela tudi višji osebni dohodek. Nedodelan sistem delitve osebnih dohodkov povzroča slabo voljo in zaradi primerjave med samimi delavci tudi slabe medsebojne odnose, ki so eden od temeljnih pogojev za uspešno delo. Sreča pri tem pa je, da se sindikalne skupine zavedajo svoje vloge. To se kaže predvsem pri obravnavi vseh perečih vprašanj v delovni enoti, pri čemer so skupine odločno zahtevale, da se problematični delavci odstranijo iz njihove delovne sredine.

O delovni enoti Avtozračnice bi lahko še veliko pisali, vendar naj zapis, ki opozarja na nekatera pereča vprašanja, zaključimo z ugotovitvijo enega izmed sogovornikov, ki je dejal: Če bi bili boljši delovni pogoji, bi prišel na delo z veseljem, tako pa ...

P. B.

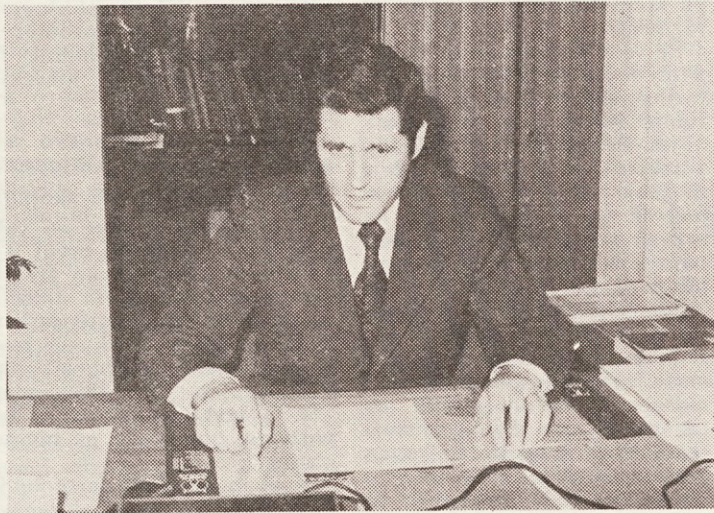
Samardžija Radmila

Iskrica

Kje pa so tovariši?
Veš, delovna sobota — imajo vsi izhodne karte.

Blaž Studen – načelnik oddelka za ljudsko obrambo

Ko je prišel v Savo je imel petnajst let. Tedaj, leta 1954, je prišel v Industrijsko gumarsko šolo, ki je trajala tri leta. Po končanem šolanju leta 1957, se je takoj redno zaposlil. Najprej je dve leti delal v neposredni proizvodnji – bil je brizgalec v tehničnih izdelkih, kasneje pa je delal v oddelku kontrole kakovosti izdelkov. Med tem časom je že opravljal odgovorno družbenopolitično funkcijo – bil je predsednik mladinske organizacije v delovni organizaciji. Kmalu pa se je začel usposabljaati za inštruktorja za praktični pouk. Na tem delovnem mestu je delal dve leti. Želja po znanju pa ga je pripeljala v Ljubljano, kjer se je izsolal za socialnega delavca. V zelo kratkem času je diplomiral in v delovni organizaciji je pričel opravljati delo socialnega delavca. Tu je bil štiri leta. Od tu pa je odšel na delovno mesto vodje oddelka za zavarovanje delovne organizacije, kjer je delal deset let. Skupaj je bil torej 26 let v Savi. Kot je sam dejal, je imel svoje delo rad. Poleg dela se je vseskozi vključeval tudi v družbenopolitično in samoupravno življenje v kolektivu. Delo z ljudmi ga je povsem prevzelo. Ko sva se pogovarjala, se je zamislil in takole bolj zase dejal:

»Čeprav sem se velikokrat med delom srečeval z ljudmi, ki so storili kazniva dejanja, sem vsakega vedno obravnaval kot sočloveka. Četudi je človek storil hujše kaznivo dejanje, ne more biti odpisan. Potrebno ga je rehabilitirati, da bo postal pošten član naše socialistične družbe. Moja naloga ni bila lahka, zlasti tedaj, kadar sem se ukvarjal z raziskavo tatvin in gospodarskega kriminala. Veš, delovna organizacija mi je pri srcu in ni mi bilo vseeno, če se v tovarni delajo kazniva dejanja, če v delovni organizaciji ne gre tako, kot bi moralo. Najbolj pa me je bolelo tedaj, ko sem ugotovil, da se brezbržno rav-

na z delovnimi sredstvi in materialom. Tedaj sem bil neizprosno, vendar sem si vseskozi prizadeval, da ne bi bil do nikogar krivičen.«

Povedati moram, da se tokrat nisva pogovarjala v Savi, temveč v prostorih Skupščine občine Kranj, kjer opravlja delo načelnika oddelka za ljudsko obrambo.

Še nedolgo tega smo te videli v Savi, ko si opravljal številne delovne obveznosti. Kakšne so tvoje nove delovne zadolžitve?

Predvsem so zelo obsežne. Področje splošnega ljudskega odpora je zelo široko. Oddelek zajema vojaške zadeve, civilno zaščito in civilni sektor. Občina postaja čedalje bolj usmerjevalec vsega dela na področju splošne ljudske obrambe. Vse več zadev se prenaša v delovne organizacije, na krajevne skupnosti. Le-te se morajo same organizirati za

izredne razmere, za neposredno vojno nevarnost in za delovanje v vojni. Oddelek na občinski ravni je le usmerjevalec in koordinator. Veliko dela nas čaka zlasti pri povezovanju med krajevnimi skupnostmi in delovnimi organizacijami. Tega sodelova-

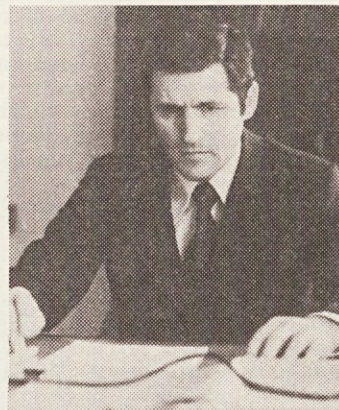
nja je še premalo. Predvsem so težave v tem, da imajo krajevne skupnosti razporejene tiste krajanje, ki imajo zelo pomembne zadolžitve v delovni organizaciji. Pa tudi obratno. Rekel bi, da gre včasih za krago kadrov. To moramo v najkrajšem času urediti.

V kolikšni meri lahko izkušnje, pridobljene v 26. letih v združenem delu, uporabiš pri sedanjem delu, ko se srečuješ z novimi delovnimi nalogami?

Brez izkušenj, ki sem si jih pridobil v delovni organizaciji, tukaj sploh ne bi bil kos nalogam. Tu gre za mnogo širše področje, spoznavam mnoge nove stvari.

Večina bralcev si predstavlja, da je oddelek zelo vojaški. Kakšno je pravzaprav delo oddelka?

Menim, da ne gre toliko za vojaške zadeve. V sklopu oddelka je več področij, o katerih sem že govoril. V naši družbi

gre za podružbljanje SLO. Posebno pomembna je družbena samozaščita. Neposredno vojaški je predvsem nabor. Dvakrat na leto pošljemo vojake na odsluženje vojaškega roka.

Drugo pa je sodelovanje s teritorialno obrambo. Tudi ti vpoklici potekajo preko oddelka za ljudsko obrambo. Čaka nas še veliko dela, predvsem na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Katera pa so tista področja dela, kjer neposredno sodeluje združeno delo?

Združeno delo je po novih smernicah in po novem zakonu o SLO in družbeni samozaščiti neločljiv del SLO. Z delovnimi organizacijami se srečujemo pri načrtih, ki jih morajo izdelati za primer izrednih razmer (potresi, poplave itd.), neposredne vojne nevarnosti in vojne. To so tri področja za katera mora delovna organizacija izdelati vojne načrte in pripraviti, kako bo delovala v teh razmerah.

Kakšen pa je delovni dan, delovni pogoji in delovni čas načelnika oddelka za ljudsko obrambo?

Načelnik oddelka dela običajno od 6. do 14. ure. Teh osem ur mi pri delu mine zelo hitro. Večkrat je celo premalo časa. Veliko je obiskov in intervencij, pa prošelj v katere se je treba posebej poglobiti.

Ob izrednih razmerah je veliko obveznosti tudi popoldne in ponoči. Takrat velja 24 urni delovni čas in moram biti vedno na razpolago.

Ob koncu razgovora sem ga povprašala še po dolgoročnejših načrtih. Povedal je, da se po izteku mandata namerava vrniti v Savo. Tudi zdaj ni povsem pretrgal vezi. Še vedno je člansko povezan v osnovni organizaciji ZK. »V teh štirih letih bom skušal pomagati pri delu osnovne organizacije, obenem pa bom tako lažje spremljal utrip kolektiva, v katerega se bom vrnil.«

Vera Drašak

Srečanje

Ob praznovanju 35. obletnice ZSMS Sava Kranj se je zbrala večina nekdanjih predsednikov te organizacije.

Zanimivo je bilo to srečanje. Vsakdo od njih hrani spomin na dneve, ko je vodil delo mladih delavcev Save. Vsakdo od njih hrani kamenčke v mozaiku tega dela, spomine na težave in uspehe.

Ko so se po slavnostni seji zbrali na skromni zakuski za skupno mizo, je stekel pogovor. Srečali so se kot stari prijatelji in obujali spomine. Prav zajetna knjiga bi lahko nastala. Pa saj so mladi, sedanja generacija ZSMS, utrinke tega dela zbrali v lični brošuri, posvečeni jubileju. Ko so jo prelistavali nekdanji predsedniki, so se ob starih fotografijah včasih drug drugemu hudomušno nasmehnili.

Saj, čas je zarisal sledi na obrazih, vendar mladostni žar je ostal.

Vera Drašak

Reševanje problemov na področju socialnih pomoči

Občinska skupnost socialnega varstva je pripravila analizo oziroma poročilo z naslovom »**Problematika kriterijev in meril za dodeljevanje socialnih pomoči.**«

To gradivo je obravnavala, dopolnila in sprejela skupščina občinske skupnosti socialnega varstva in v aprilu letos tudi vsi trije skupščinski zbori.

Od kod potreba in pobuda za tovrstno gradivo?

Skupnost socialnega varstva povezuje pet samoupravnih interesnih skupnosti-ustanoviteljic; te so: skupnost otroškega varstva, skupnost socialnega skrbstva, skupnost za zaposlovanje, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter delno samoupravna stanovanjska skupnost. Vse navedene skupnosti zagotavljajo socialno ogroženim občanom določene oblike socialnih pomoči. Naj jih naštejemo:

Skupnost otroškega varstva zagotavlja:

- otroški dodatek
- otroški dodatek za otroke iz kmečkih družin
- pomoč za opremo novorojenega otroka
- nadomestilo osebnega dohodka za podaljšan poročni dopust
- subvencije k oskrbninam v vzgojno-varstvenih ustanovah

Skupnost socialnega skrbstva zagotavlja:

- družbeno denarna pomoč
- plačevanje rejnine in zavodske oskrbe za mladoletne osebe
- zavodska oskrba za starejše občane
- postrežba in nega na domu
- dodatek za tujo nego in pomoč
- delno ali celotno kritje stroškov prehrane in letovanja šolskih in predšolskih otrok ter letovanja odraslih

Skupnost za zaposlovanje zagotavlja:

- denarno nadomestilo brezposelnim osebam
- denarna pomoč med brezposelnostjo
- kritje stroškov priprave za zaposlitev
- usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb

Skupnost pokojninsko-invalidskega zavarovanja zagotavlja:

- varstveni dodatek
- dodatek za pomoč in postrežbo
- varstveni dodatek kmetom borcem NOV

Samoupravna stanovanjska skupnost zagotavlja:

- subvencije k stanarinarom
- najemnina solidarnostna stanovanj

— premiranje namenskega varčevanja

Poleg navedenih skupnosti zagotavljajo občanom socialne pomoči tudi izobraževalna in zdravstvena skupnost, pa tudi izven samoupravnih interesnih skupnosti (n. pr. občinski sindikalni svet, OZD).

Osnovna naloga skupnosti socialnega varstva je usklajevanje tako politike kot programov socialnega varstva, pa tudi usklajevanje osnov, meril in kriterijev za dodeljevanje socialnih pomoči. To nalogo je težko opravljati zaradi vsestranske neusklajenosti na tem področju. Tako je prišla pobuda od ustanoviteljic, da skupnost socialnega varstva pristopi k reševanju te problematike. Leta 1978 je bila pri skupnosti socialnega varstva imenovana delovna sredina, katere glavna naloga je bila, da ugotovi dejansko stanje na področju socialnih pomoči, da ugotovi pomanjkljivosti in predvidi predloge za izboljšanje stanja.

Pomanjkljivosti

Temeljno izhodišče za pridobitev pravice do socialne pomoči so dohodkovni cenzusi (dohodkovne meje). Za različne oblike socialnih pomoči so dohodkovni cenzusi različni; neusklajeni so tudi kriteriji za dodeljevanje socialnih pomoči, tako da iz lestvic, ki so osnova za izračun socialnih pomoči, vidimo pri istem dohodku na družinskega člana, različen odstotek subvencije. Neenotno je izkazovanje dohodka. Nekateri nosilci dajanja socialnih pomoči upoštevajo vse dodatne zaslužke, nekateri tudi socialne pomoči, letne regrese in nagrade, drugi

pa samo dohodek iz delovnega razmerja.

Še vedno ne moremo evidentirati vseh dohodkov občanov (priložnostno ali stalno opravljanje storitvenih dejavnosti, ki jih občan ne prijavi v skladu z zakonskimi določili). To daje možnost, da se nekateri posamezniki lahko pojavijo na seznamu ogroženih, v resnici pa živijo v ugodnih materialnih pogojih.

Neevidentirano je kumuliranje socialnih pomoči. Tako si lahko posameznik ustvari z vrsto socialnih pomoči ugodnejše materialno stanje od tistega, ki si z delom prisluži tako višino dohodka, da ravno preseže cenzuse.

Obstaja tudi domneva, da vplivajo socialne pomoči na odločanje delavca za doseganje manjšega dohodka, ko je njegov dohodek na meji cenzusov, ki mu še omogočajo uveljavitev določene socialne pomoči. V tem primeru se na primer ne odloči za napredovanje, za preseganje norm, za delo v nadurah.

Značilna pomanjkljivost sistema socialnih dajatev je tudi ta, da je tog in ne omogoča hitrega prilagajanja v primeru, ko se občan nenadoma znajde v težki situaciji.

Višina denarnih pomoči je včasih sporna (na primer družbeno denarna pomoč kot edini vir preživljanja je bila v letu 1979 1.580.— din), nima mo pa analitično ugotovljenih življenjskih stroškov posameznih kategorij občanov.

Nihče sistematično ne proučuje učinkov socialnih pomoči.

Dejstvo je, da je obseg socialnih pomoči zelo širok in jih ne kaže širiti, ampak obstoječe izboljšati, nekatere pa morda

celo ukiniti. Kljub tolikšnemu obsegu pa ostaja nedorečen status študentk porodnic in poporodno varstvo kmečkih žena.

Predlogi za odpravo ali zmanjšanje neusklajenosti

Razvrščeni so v dve skupini:

1. Določene zadeve so rešljive le na republiški ravni. To je v vseh primerih, ko gre za spremembo zakonskih določil. Te bo občinska skupnost socialnega varstva poskusila realizirati preko skupnosti socialnega varstva Slovenije.

2. O vseh drugih pa se bo potrebno dogovoriti na nivoju občine.

V obeh primerih bo pobudnik akcij občinska skupnost socialnega varstva.

Osrednji predlog za zboljšanje stanja na področju socialnih pomoči pa je prav gotovo predlog o »**Skupni strokovni službi za uvajanje socialnih pomoči.**«

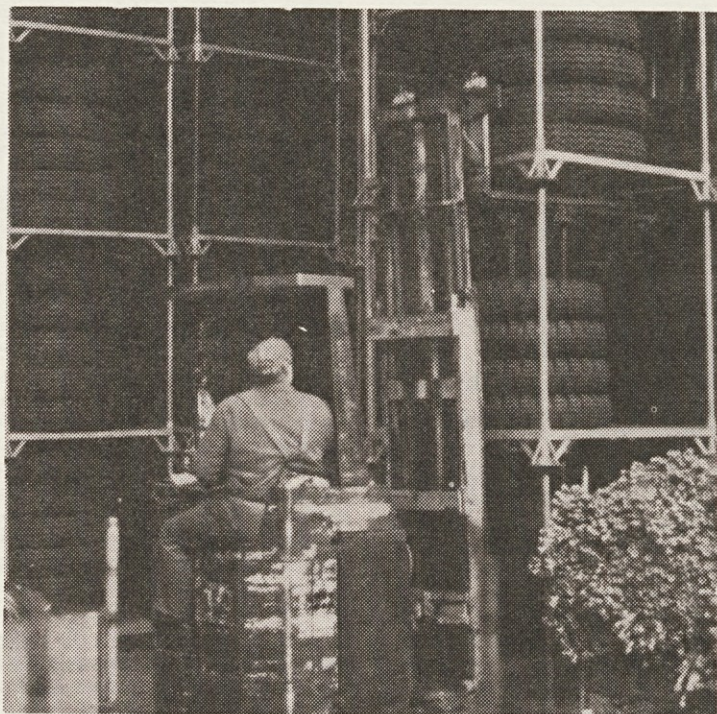
Do te zamisli sta skupnost socialnega varstva vodila dva vidika:

1. da olajša občanu uveljavljanje pravice do posamezne socialne pomoči, ki bi jo v tem primeru uveljavil na enem mestu in z enim potrdilom, medtem ko jo mora zdaj na več mestih (v kolikor zaprosi več oblik pomoči) in običajno z različnimi potrdili. Taka oblika uveljavljanja je zamudna, povezana s številnimi potmi in nenazadnje tudi mučna za prizadetega.

2. Z ustanovitvijo skupne strokovne službe je dana možnost, da se postopoma odpravijo vse ugotovljene prejšnje neštete pomanjkljivosti. Prosilčeve podatke bi v strokovni službi dopolnili s podatki iz krajevnih skupnosti, iz tozdov ali drugih, ki bi jih le ta imela registrirane. Omogočena bo evidenca vseh socialnih pomoči, ki jih posameznik prejema.

Skupna služba naj bi se ustanovila pri Centru za socialno delo, ki opravlja sedaj izvajalske naloge pretežno za skupnost socialnega skrbstva. S preusmeritvijo v izvajalsko organizacijo za celotno področje socialnega varstva in z razširitvijo analitično-raziskovalnega dela na celotno področje socialnega varstva, bi bilo možno preučevati in sistematično sprejemati učinke vseh vrst socialnih pomoči na socialno varnost delavcev in drugih občanov. Na podlagi takih spremljanj bi tudi lažje vplivali na delavce z nižjimi dohodki, da bi predvsem z boljšim delom in rezultati dela zagotavljali socialno varnost, tako da bi bilo čedalje manj tistih občanov, ki si svoj obstoj zagotavljajo na osnovi socialnih pomoči.

N. M.

Krajevna skupnost Center, oživitev starega mestnega jedra

V krajevni skupnosti Kranj Center, ki šteje okrog 2500 krajanov, živi in dela tudi več Savčanov. Pred kratkim smo se o delu in težavah v omejeni skupnosti pogovarjali z Borisom Pavšlarjem, predsednikom sveta, Stanetom Markljem, članom sveta in Tonetom Božičem, članom komisije za urbanizem in komunalno ureditev pri krajevni skupnosti.

Relativno velika krajevna skupnost, ki zajema star del Kranja in predel do Vodovodnega stolpa — Zlatega polja, je v marsičem specifična. Naj omenimo ravno nekaj značilnosti. Skozi mesto se odvija tako mestni kot del tranzitnega prometa. V nekaterih predelih, še posebno na Titovem trgu je promet najbolj gost in povzroča številne težave. Pred leti, ko je bil most čez Kokro v rekonstrukciji, je bil promet preusmerjen. Stanovalci pa tudi drugi občani so si za nekaj časa oddahnili. Prvi zaradi tega, ker je bilo manj hrupa, drugi pa zato, ker so dobili sprehajališče in jih niso stalno motili drveči avtomobili. Tudi potem, ko je promet skozi mesto ponovno stekel, so bili nekateri predeli prepovedani za parkiranje in stanje se je nekoliko popravilo.

Nekateri vozniki pa se prepovedi ne držijo in povzročajo prekrške. Tako se je na primer zgodilo, da je voznik parkiraval avtomobil na prepovedanem mestu ob patrolnem avtomobilu, ter vprašal miličnika, kolikšna je kazen za prekršek. Ker so mandatne kazni nizke, ga to ni ne vem kako prizadelo.

Krajanji si želijo mestno jedro komunalno-energetsko urediti ter si tako zagotoviti prijetno domovanje. Pri tem pa se srečujejo s številnimi težavami. Načrti oživitve starega mestnega jedra so obsežni in zahtevni. Večina zgradb je

starih, dokumentacije ni, zato je treba napraviti posnetke načrtov za adaptacijo, tako, da bo ohranjena arhitektonska dediščina. Komisija, ki je zadolžena za uresničevanje komunalno-energetskih načrtov, ugotavlja da bo za izvajanje del potrebno precej denarja. Nekaj bi prispevali krajanji sami s samopriskom, del bi morale prispevati samoupravne interesne skupnosti, ostala sredstva pa bi dobili iz stanarjin.

V Kranju ni enotne zasnove za razvoj energetskega sistema, ki bi zagotavljal ogrevanje vseh gospodinjstev. Na posameznih lokacijah so zrasle manjše toplotne, ki ne morejo v celoti pokriti vseh potreb.

Zaradi industrije je okolje onesnaženo, manjše toplotne pa stanje še poslabšujejo. Vsekakor je varstvo okolja ena od prednostnih nalog, h kateri bo morala pristopiti tudi industrija.

Kot smo že omenili, so stanovanja stara in neustrezna. V njih prehodno stanujejo mlade družine, ki čakajo, da bodo dobili boljše ali novo stanovanje v novih stanovanjskih naseljih. Zato omenjeni krajanji niso zainteresirani, da bi si sami obnovili stanovanja. Hkrati tudi ne kažejo pripravljenosti za sodelovanje v organih krajevne skupnosti. Krajanje bi lahko glede na njihove aktivnosti razdelili v tisto manjšino, ki je z raznimi zadolžitvami preobremenjena in na večino, ki obveznosti ne sprejema. V organe krajevne skupnosti so bili na zadnjih volitvah izvoljeni mlajši krajanji, ki so tudi pripravljeni aktivno sodelovati. Nekaj rezultatov je to tudi potrdilo. V zadnjem času je bila v krajevni skupnosti organizirana Narodna zaščita. To je pozitivno vplivalo na red v mestu, pa tudi krajanji so se med seboj spoznavali in navezovali prijateljske stike.

Velik problem predstavlja tudi opravljanje tehnično administrativnih del za potrebe krajevne skupnosti. Del opravlja opravlja polprofesionalec, vse ostalo pa sloni na amaterskem delu. V kolikor so sestanki dopoldne, to pomeni izgubo delovnega časa, čeprav so v večini primerov sestanki popoldne in zvečer.

V naslednjem obdobju je predvidena gradnja nove avtobusne postaje. V krajevni skupnosti se ne strinjajo, da bi bila v severnem delu Kranja, ker bi bile s tem uničene še zadnje zelene površine. Menijo, da bi morali biti taki objekti, kot tudi industrija izven starega mestnega jedra. Vprašljiv je tudi nadaljnji razvoj industrije. Hiter razvoj in prekomerno zaposlovanje v zadnjih letih je povzročilo veliko težav. Od stanovanjskih pro-

blemov do premajhnih zmogljivosti vrtcev, šol in tako dalje. Zato bo v Kranju treba graditi visoko kapitalno proizvodnjo v takem obsegu, da bo potrebe po delavcih mogoče kriti iz naravnega prirastka prebivalstva.

Lani so v krajevni skupnosti izvedli anketo o tem, ali občani želijo prebivati v krajevni skupnosti Center, ali se želijo preseliti drugam. Večina je odgovorila, da želijo ostati v krajevni skupnosti s tem, da se uredijo sprehajališča, da se stara stanovanja adaptirajo, da se ukine tranzitni promet skozi mesto in podobno.

Iz razgovora je bilo razvidno, da krajanje čakajo mnoge zahtevne naloge.

Želimo, da bi jih v čim večjem obsegu tudi uresničili. Uredništvo

Zadnja pot našega tovariša Tita

Kruta resnica me je neizmerno pretresla. Saj sem Titu še pred kratkim mahal, ko se je s spremstvom peljal skozi Kranj. Bolečina, ki jo občutim, me navdaja z močjo, katero bom potreboval, ko bom kot delavec Save nadaljeval zastavljeno pot — pot Tita.

Večirilo se je. Rekel sem si: »Končal se bo še en dolgočasen dan.« Vendar sem se zmotil. 4. maj mi bo najbrž za vedno ostal v spominu. Malo pred peto uro sem srečal prijatelja. Skupaj sva vstopila v slaščičarno. Nisem še popil oranžade, ko nam je slaščičar povedal, da je preminil predsednik Jugoslavije, državljani sveta — tovariš Tito. Vedno mi bo ostalo v spominu, ko sem še kot osnovnošolec z zastavico v roki čakal predsednika. Čim smo ugledali avto, na katerem sta bili zastavi, smo pričeli mahati, krilili smo z rokami in vzklikali: »Tito, Tito!« Kaj pa danes? Ne morem se sprijazniti z resnico, čeprav sem vsak dan spremljal po televiziji novice, ki so govorile o njegovi smrti. Kljub vsem besedam upam, da le ni res. On živi! Hočem, da živi, kajti ne priznavam njegove smrti — smrti Tita. Prej nasmejan Titov obraz so zamenjali nemi obrazi državljani — Titove Jugoslavije.

Nekje sem prebral: »Tito je umrl — Jugoslavija ostaja.« Nimam druge izbire, kot da verjamem besedam in da se borim, da bo ime Jugoslavije ostalo vsaj na taki višini, kot je bilo do sedaj, ko nas je vodil naš ljubljeni, nikdar pozabljeni tovariš Tito, da bomo narodi ostali še naprej enotni v socialistični Jugoslaviji.

Slavko Štumberger
2.1. PGS

Mamice ni bilo doma

Mamica je odšla na morje. Vedel sem, da se bo vrnila. Doma in v šoli je bilo vse narobe. Če sem dal kuhati juho, mi je kipela čez lonec. Mleko se mi je prismodilo. V šoli sem dobival slabe ocene. Domače naloge so bile grdo napisane. Včasih sem prišel v šolo prepozno ali brez naloge. Tudi ati je včasih zaspal in prišel v službo pozno. Nekega dne sva šla z atijem v Kranj. Ko sva se pripeljala domov, sva našla na vratih pismo. Pisala je mami. V njem je pisalo: »Jutri pridem domov.« Od veselja sem skočil v zrak in zaklical: »Prima, sit sem že teh konzerv!«

Franci Porenta, 5. a

Kaj sem zvedela iz knjige

Knjiga je moja najboljša prijateljica. Pomaga mi na vseh poteh življenja. Kolikokrat jo vzamem v roke in jo berem. V svoji zgodnji mladosti sem si poleg igrače želela knjigo. Mamica mi je vsak večer brala pravljice o hrabrih mladeničih, zmajih, vilah, čarovnicah, o dobrem in slabem. Tudi pozneje v šoli mi je bila knjiga prijateljica. Koliko sem se iz nje naučila. Razne besede, ki jih poprej še razumela nisem. Spoznavati sem začela kraje in svet mi je postajal vedno večji. Ob knjigi sem zvedela kruto resnico o trpljenju v taboriščih, zvedela sem, da ponekod na svetu še divja vojna, lakota, da ljudi mučijo hude bolezni, kot so na primer mrzlica, gobavost. Zvedela sem, da se nekateri ljudje kopajo v denarju, drugi pa umirajo brez kruha. Knjiga nas lahko res veliko nauči.

Ida Leben, 6.c

Kaj mi pomeni knjiga

Meni je knjiga del življenja. Dobro se zavedam, da brez nje ne bi mogla živeti. Potrebna mi je kakor hrana.

Ko sem bil še majhen in še nisem znal brati, sem dobival za darila slikanice. V njih sem spoznaval važne predmete in barve. Kmalu sem se naučil brati in dobival sem knjige, katere sem z veseljem prebiral. Vsaka mi je povedala kaj zanimivega. Spoznal sem dobre in hudobne ljudi. Posebno hudobni so se mi zdeli fašisti, ker so naši domovini prizadeli toliko gorja. Večkrat sem se ob knjigi skoraj do solz nasmejala. Posebno knjiga SIN MARTIN se mi je zdela zelo smešna.

Lahko smo kar srečni, ker imamo toliko lepih knjig. Na svetu je veliko otrok, ki nimajo sreče, da bi lahko prebirali knjige. Zato je prav, da jih čim več preberemo in iz njih črpamo znanje.

Uroš Podlipnik, 6. d

Knjiga, ki mi je ugajala

Slovenci smo kulturni ljudje, saj veliko beremo. Toda malo nas je, ki se sprašujemo: »Kaj sploh je knjiga?« Nekdo bi dejal, da je to skupek potiskanih listov, drugi bi dejal spet nekaj drugega. Vendar pustimo to. Pravimo, da veliko ljudi bere, vendar še vedno premalo. Marsikdo misli, ako prebere debelo knjigo, da mu ni treba brati več mesecev ali še dalj. Še dobro, da nas veliko misli drugače. Treba je kar naprej brati in se izpopolnjevati. Oh, spet sem se zagovorila.

Moja najljubša knjiga? Hm, to je pa težko povedati. Še najbolj mi je všeč knjiga DESIREE. Ne, ni mladinska, zgodovinska je. Avtorica Anne-Marie Selinko je Dunajčanka, vendar se je po poroki z Dancem Kristiansenom preselila v Kopenhagen. Študirala je nekaj semestrov zgodovino. Ob koncu druge svetovne vojne je bila v transportu nemških ujetnikov. Tam se je seznanila z grofom Bernardotom, ki je bil predsednik RK. Grof Bernardotte je pristani potomec nekdanjega francoskega jakobinskega maršala Jeana-Baptista Bernardotta in njegove žene Bernardine Eugenie Desiree, svilarjeve hčerke. Maršal Bernardotte se je boril proti izdajalcu francoske republike Napoleonu, ki je nekoč dvoril Desiree. Po njuni zaroki je z njenim denarjem izginil v Pariz, kjer se je poročil z nekaj let starejšo Josephine. Maršal Bernardotte in nato knez Ponte Corvo ter končno kralj Karl XIV. Johan in kraljica Desiree, imenovana Desideria, sta končno zasedla švedski prestol. Desiree tudi kot švedska kraljica ohrani svojo preprostost, odločnost in zdravo mišljenje, zaveda se, da bo morala prestol prepustiti sinu Oscarju, ki bo vodil švedsko monarhijo skozi težave. V mnogočem se Desiree razlikuje od današnje žene. Njena odločnost in kritičnost povesta dovolj. Kot kraljica hoče ostati preprosta kot prej in obišče starega prijatelja Perssona, ki je svilar, kot je bil njen oče. Spominja se, ko ji je oče podaril dnevnik za rojstni dan. Tedaj ga je vprašala: »Kaj naj pišem v to knjigo?« »Zgodbo francoske državljanke Bernardine Eugenie Desiree,« je rekel njen oče. In to je tudi naredila. Dnevnik je popisala do zadnjega lista in na papir vtisnila vse svoje spo-

mine in doživetja. Mož pisateljice je bil leta 1947 premeščen v Pariz in ona je hodila po ulici, v kateri je nekoč stanovala Desiree. Zgodba te žene jo je tako prevzela, da jo je sklenila napisati. Ko je knjiga izšla, je na mah postala slavna. Knjiga ni suho naštevavanje tega in onega in pozna se, da jo je pisala ženska, ki ve, kaj je usmiljenje in pozna toplino. Pozna pa tudi sto in sto vsakdanjih malenkosti, iz katerih se razvijejo srečni in usodni dogodki. Dnevnik svilarjeve hčerke je v meni zbudil zanimanje. Radovednost mi ni dala miru. Brala sem in brala, dokler nisem pri prižgani luči in s knjigo v roki zaspala.

Irena Hafnar, 8. c

Moja mama

Ko se zjutraj zbudim, zagledam nad sabo obraz mamice, ki me je prišla zbuditi, da ne bi zamudila pouka. Poboža me po laseh in odhiti v službo. Še prej pa mi pripravi zajtrk. Iz službe se vrne nekoliko utrujena, vendar tudi doma nima časa za počitek. Med tem ko pripravlja kosilo, me vpraša, kaj je bilo novega v šoli. Z mojim mlajšim bratom se rada malo pošali. Tudi zaskrbljena je včasih. Vendar ni ne pove zakaj. Nemalokrat se tudi razjezi. Meni seveda to ni prav nič pogodu. Toda vem, da je najbolje, da jo takrat pustim. Jeza jo kaj hitro mine in potem je spet vse dobro. Najbolj všeč pa mi je, kadar je vesela. Želim, da bi vsi imeli mamico, kot je moja.

Nataša Zavrl, 6. d

Moja mama

Nekega večera sem prišel malo pozneje domov. Mama me je že nestrpno čakala in takoj me je vprašala, kje sem hodil tako dolgo. Odgovoril sem ji, da sem se pogovarjal s

sošolci. Tako je hitro minil čas in nisem vedel, koliko je že ura. Bila je še bolj nestrpna, ker je vedela, da bomo gotovo dobili kontrolno vajo. Premišljevala je, ali bom kaj dobro pisal in jo je zato skrbelo. Povedal sem, da sem pisal zelo dobro, pet. Zelo je bila vesela in me je pohvalila. Nato je začela spraševati, kaj vse smo se pogovarjali s sošolci. Meni to ni bilo všeč. Nekaj sem ji povedal, toda vsega ne.

Dobro vem, da mama skrbi zame in je dobra, vendar se mi zdi da je včasih preveč radovedna.

Bojan Pajk, 6. d

Mami je bila žalostna

Bila je lepa sobota. Zgodaj smo vstali, ker smo šli smučat. Hitro smo vse, kar smo potrebovali, zložili v avto. Mami me je hotela še počesati, toda jaz se ji nisem pustil. Zato me je udarila. Jaz pa sem ji v svoji jezi rekel koza. Takoj sem dobil močno klofuto. Vedel sem, kaj bo, zato sem stekel in se zaklenil v kopalnico. Mamica je poklicala atija. Ta je zahteval, da takoj odprem vrata. Prijel me je za uho in me odpeljal v avto. Nič nista več rekla, vedel pa sem, da sta bila oba hudo užaljena. Ko je moja jeza popustila, sem vedel, da sem rekel nekaj zelo grdega. Niso me toliko bolele klofute, ki sem jih dobil, ampak bolj to, da sem užalil svojo mamico. Zelo rad smučam, ampak to soboto nisem imel posebnega veselja. Ko mi je ati kupil dnevno karto, sem dvakrat prevozil progo. Nisem mogel več naprej, zato sem se šel mami opravičiti. Obljubil sem ji, da ji kaj takega ne bom nikdar več rekel. Ko sem to opravil, je postalo zame smučanje pravi užitek.

Sandi Lavtar, 5. raz.

Julija naj bi dozorela moja figa, če ne bo spet »figa«.

ŠPORTNO REKREATIVNO DRUŠTVO GUMAR - SAVA KRANJ

PETEROBOJ 1980

ŠPORTNE IGRE ŽELEZARJEV, KEMIKOV, STEKLARJEV, KOVINARJEV IN GUMARJEV

17. maja so se že trinajstič pomerili športniki iz jeseniške Železarne, Steklarne-Hrastnik, Feralita iz Žalca in kranjske Save.

Žal so na peteroboju sodelovale samo štiri delovne organizacije, ker je zadnji trenutek sodelovanje odpovedala delovna organizacija Donit iz Medvoda.

Organizacija peteroboja, ki bi jo po vrstnem redu oziroma dogovorih moral imeti Feralit Žalec, je v letošnjem letu v soglasju z vsemi udeleženci, pripadla naši delovni organizaciji oziroma Športno rekreativnem društvu Gumar.

Letošnji 13. peteroboj je bil organiziran v počastitev naših jubilejev, 30. letnici samoupravljanja v Savi in 60 letnici obstoja delovne organizacije.

V soboto, 17. maja, so se že po sedmi uri pričele zbirati ekipe iz posameznih delovnih organizacij. Kot običajno, je bilo nekaj zamude, tako da je bila uradna otvoritev iger pol ure pozneje, kot je bilo predvideno.

Po enominutnem molku v počastitev spomina na našega predsednika Tita in nagovoru tovariša Majna so se ekipe razšle na igrišča za posamezne panoge.

Boj za čimboljšo uvrstitev je bil neizprosno. Na najbolj vročem »terenu«, igrišču rokmeta in nogometa v Stražišču, je bilo nekaj manjših poškodb, ki pa niso vplivale na borbenost in požrtvovalnost članov posameznih ekip.

Seveda so bili Savčani kot organizatorji športnih iger v ospredju. S srčnim bojem so si priborili ekipno zmago oziroma prvo mesto moških in ženskih ekip. To je bilo v zgodovini trinajstih iger prvič.

Organizatorji tekmovanja v posameznih panogah so se izkazali z dobrim vodenjem in izvedbo tekmovanja, čeprav brez manjših težav ni šlo.

Mnenje tekmovalnega oziroma organizacijskega odbora – vodij ekip iz sodelujočih delovnih organizacij je bilo, da je bilo športno in tovariško srečanje dobro organizirano. Kljub porazom ali zmagam so udeleženci športno in tovariško sodelovali in dokazali, da je tako sodelovanje potrebno tudi v prihodnje.

Če bi strnil vtise iz tekmovanj v posameznih panogah, bi moral omeniti prav vse savske ekipe, ki so si po svojih najboljših močeh prizadevale za čimboljši uspeh.

V spominu mi je ostalo prerekanje med udeleženci zaradi ribičev. Tekmovali so v Bobovku. Že sam podatek, da je ekipa treh ujela 20 g rib v treh urah dokazuje, da tudi v tej panogi ni mogoče doseči zmage brez znanja in tudi športne sreče. Kot so povedali ribiči, je bila ribica skoraj lažja od črva. Za primerjavo naj povem, da je naš najboljši tekmovalac Nejc Toplak ujel 990 g rdečeoč, to je več kot šestdeset rdečeoč in mnogo prispeval k zmagi naše ekipe.

Zanimivo je bilo, da so nekateri tekmovalci v streljanju z zračno puško prišli brez svojih pušk. Slišati je bilo pripombe, da svojih pušk ni potrebno prinesiti na tekmovanje, kot če bi primerjali z drugimi panogami, kako bi bilo če bi morali imeti s seboj na primer nogometno igrišče.

V nadaljevanju objavljamo rezultate tekmovanja.

KONČNA UVRSTITEV PO PANOGAH – MOŠKI

Število točk skupaj po panogah

Ekipa	MN	ROK	ODR	NT	SAH	KEG	RIBOL.	STREL.	Skup. Me-točk	sto
Sava Kranj	4	4	3	3	4	4	4	2	28	1.
Želez. Jesenice	2	3	4	4	3	2	3	1	22	2.
Stekl. Hrastnik	3	1	1	2	1	3	2	4	17	3.
Feralit Žalec	1	2	2	1	2	1	1	3	13	4.

KONČNA UVRSTITEV PO PANOGAH – ŽENSKE

Število točk skupaj po panogah

Ekipa	NAM.	TEN.	KEG	PIKADO	STREL.	Skup. Me-točk	Me-sto
Sava Kranj	4		3	4	3	14	1.
Stekl. Hrastnik	0		4	2	4	10	2.
Feralit Žalec	3		1	3	2	9	3.
Želez. Jesenice	2		2	1	1	6	4.

RAZPISI

Izobraževalni center Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov »SAVA« KRANJ

RAZPISUJE

za šolsko leto 1980/81
naslednje ŠTIPENDIJE
na srednjih, višjih
in visokih šolah:

- 3 štipendije za poklic strojni tehnik,
- 2 štipendiji za poklic elektrotehnik, šibki tok,
- 2 štipendiji za poklic ekonimski tehnik,
- 2 štipendiji za poklic dipl. inž. strojništva, smer konstrukcija,
- 1 štipendijo za poklic dipl. inž. strojništva, smer tehnologija,
- 1 štipendijo za poklic dipl. inž. elektrotehnike, smer. energ. in industr. elektronika,
- 2 štipendiji za poklic dipl. inž. kemijske tehnologije,
- 1 štipendijo za poklic dipl. inž. gredbeništva, smer konstrukcija,
- 1 štipendijo za poklic dipl. inž. fizike,
- 1 štipendijo za poklic dipl. inž. matematike,
- 1 štipendijo za poklic dipl. sociolog, smer za socialno delo.

Višina štipendije je odvisna od učnega uspeha kandidata in je v skladu s samoupravnim sporazumom o štipendiranju učencev in študentov.

Kandidati morajo pismeni prošnji (obrazec: prijava za štipendije) priložiti še življenjepis, fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo o opravljenih izpitih, potrdilo o premoženjskem stanju in potrdilo o dohodkih staršev za leto 1979.

Izobraževalni center Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov »SAVA« KRANJ

RAZPISUJE

za šolsko leto 1980/81
ŠTUDIJ OB DELU
za naslednje srednje, višje
in visoke šole:

- srednja tehnična šola, strojni oddelek,
- srednja tehnična šola, elektro oddelek,
- I. stopnja fakultete za strojništvo,
- višja tehniška šola, elektro oddelek, šibki tok,
- pedagoška akademija, smer tehnična vzgoja s proizvodnim delom,
- II. stopnja fakultete za strojništvo,
- II. stopnja visoke šole za organizacijo dela, organizacijsko kontrolna smer.

Pogoji za sklenitev pogodbe za študij ob delu so:

- da sta smer in stopnja šolanja v skladu z osnovnim poklicem delavca in potrebami delovne organizacije, za kar da soglasje kadrovskega sektorja in organizacijska enota,
- da delavec uspešno opravlja dela in naloge,
- da je uspešno opravil psihološki test,
- da delavec ni na stroške delovne organizacije že neuspešno obiskoval šolo iste stopnje,
- da je pozitivno ocenjen od kadrovske komisije ZK in in sindikata.

Če se delavec, ki zaprosi za sklenitev pogodbe, že izobražuje ob delu, mora imeti vse obveznosti plačila in izpitov poravnane.

Na razpis posebej opozarjamo vse delavce, ki imajo po odločbi o razporeditvi obveznost zaključiti ustrezno šolo.

Kandidati morajo posmeni prošnji priložiti še zadnje šolsko spričevalo oziroma potrdilo o opravljenih izpitih ter priporočilo svojega vodje.

Izobraževalni center Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov »SAVA« KRANJ

RAZPISUJE

za šolsko leto 1980/81 vpis v

POKLICNO GUMARSKO ŠOLO ZA ZAPOSLENE

Vpisni pogoji:

- končanih 8 razredov osnovne šole ali
- končanih 6 razredov osnovne šole in dokončana šola za gumarske delavce,
- vsaj eno leto uspešne prakse v naši delovni organizaciji.

V Poklicno gumarsko šolo za zaposlene se lahko vključijo tudi kandidati, ki se želijo

PREKVALIFICIRATI V GUMARSKO STROKO

in imajo

- končanih 8 razredov osnovne šole in zaključeno poklicno šolo druge stroke,
- vsaj eno leto uspešne prakse v naši delovni organizaciji.

Za sprejem v šolo je treba predložiti:

- prijavo za sprejem v šolo,
- spričevalo 8. razreda osnovne šole ali spričevalo o zaključnem izpitu na Šoli za gumarske delavce, za prekvalifikacijo pa spričevala ustrezne poklicne šole druge stroke,
- priporočilo vodje delovne enote.

Dokumente je treba predložiti do 15. junija 1980 Izobraževalnemu centru, Kranj, Škofjeloška cesta 7.

Izobraževalni center Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov »SAVA« KRANJ

RAZPISUJE

za šolsko leto 1980/1981

ŠTUDIJ OB DELU

S POSEBNIMI POGOJI na

- I. stopnji fakultete za strojništvo, konstrukcijska smer
2 pogodbi
- II. stopnji fakultete za strojništvo, konstrukcijska smer,
2 pogodbi
- I. stopnji fakultete za elektrotehniko, energetska smer
1 pogodba

Pogoji za sklenitev pogodbe so:

- da je delavec najmanj 2 leti zaposlen v delovni organizaciji,
- da je zadnje šolanje zaključil z nadpoprečnim uspehom,
- da so rezultati psihološkega testiranja (po potrebi tudi zdravniškega pregleda) priporočljivi za nadaljevanje šolanja in ustrezajo zahtevam opravljanja delovnih nalog s področja, za katerega se bo izobraževal,
- da delavec pri opravljanju del in nalog dosega nadpoprečne rezultate,
- da ima dober odnos do kolektiva in da se je kot aktiven samoupravljelec prizadeval za uresničevanje interesov kolektiva.

Zaradi vse večjih potreb in pomanjkanja inženirjev strojne in elektro stroke smo se v soglasju s kadrovskim sektorjem odločili za razpis študija ob delu s posebnimi pogoji. Z izbranimi kandidati bo sklenjena pogodba, ki bo določala medsebojne pravice in dolžnosti. Posebnost bodo naslednja določila:

- obvezno opravljanje tretjine delavnika, to je najmanj 14 ur tedensko,
- delavec bo pred pričetkom šolanja razporejen k delovnim nalogam, za katere se bo izobraževal,
- eno stopnjo študija mora zaključiti v treh letih,
- delavec mora po zaključenem šolanju ostati v delovni organizaciji 5 let in sicer na področju, za katerega se je izobraževal,
- delavec ima v času šolanja vse pravice iz delovnega razmerja kot za poln delovni čas.

Kandidati morajo pismeni prošnji priložiti fotokopijo zadnjega šolskega spričevala in mnenje kadrovskega sektorja.

Rok za prijavo za vse razpise je 15. 6. 1980.

Reklamna nalepka – poštna karta

Zaradi primerne velikosti naše nalepke za reklamiranje radi-
alnih plaščev, se mi je iz filatelističnega vidika zdelo zanimivo
poizkusiti, kako bi se obnesla kot poštna karta. Pomisleki so bili
zaradi izstopanja lepila, mehkega papirja in privlačnosti motiva.
Za prvi primer sta bili poslani dve nalepki s pozdravi v Niš in
Kočane v Makedonijo in sta tudi prispeli na naslov.

Drugi poizkus sta bili nalepki, poslani iz že omenjenih krajev
v Kranj, ki sta tudi prispeli na naslov. Tretji poizkus, nalepka po-
slana iz Jezerskega v Kranj, ni prišla do naslovnika. Pojavil se je
problem, kje dobiti navedene nalepke za nadaljnje poizkuse
poštne potrpežljivosti.

Obrnil sem se na kolege iz služb in dobil nekaj teh, sedaj bi
že rekel, poštne kart.

V Kranj so začele prihajati nalepke opremljene s poštami
žigi, najprej iz slovenskega področja: Bled, Jesenice, Ljubljana,
Maribor, Murska Sobota, Litija, Vrhnika, Koper, Portorož,
Piran, Nova Gorica in tako dalje, nato pa iz raznih krajev Jugo-
slavije: Zagreb, Kutina, Beograd, Ruma, Skopje, Užice in tako
dalje.

Tudi poizkus, da na našo nalepko damo znamko druge
države, se je odlično obnesel. Začele so prihajati nalepke iz raznih
krajev Evrope: Celovec, Dunaj, Innsbrück, Zürich, Bern, Trst,
London, Helsinki, Praga, Brno, Olomouc, Budimpešta, Kijev,
Leningrad, Moskva, Ulianovsk in tako dalje, iz ZDA –
Cleveland, iz Kanade – Toronto in Niagara Falls.

Nalepke so potovale na poštah med Clevelandom in Toron-
tom, Niagara Fallom in obratno.

Nalepka je vzbudila zanimanje tudi pri kolegih filatelistih iz
drugih držav.

Iz opisanega je razvidno, kako lahko primerna reklama služi
istočasno koristno povsem drugemu namenu, pri čemer ne izgubi
svojega prvotnega namena, ampak tega še celo povečuje in širi. V
teh primerih je šlo samo za filatelistično posebnost, ki pa se je
pokazala tudi kot način širjenja reklame ne samo v naši državi,
temveč po vsem svetu.

Vpeljane so bile že zveze z Japonsko, nekaterimi državami v
Afriki in Južni Ameriki, od koder naj bi mi poslali te naše
reklamne nalepke, ki bi bile opremljene s tujimi znamkami in žigi
drugih krajev. Vsak odposiljatelj iz drugega kraja za uslugo in
potne stroške pričakuje povračilo, ki je nekaj primerkov nalepk
in če zbira znamke naše države ali drugih držav Evrope, tudi kak
prispevek iz filatelije.

Nalepke pa so mi pošle in ustavilo se je načrtovano
prejemanje pošte iz daljnih dežel.

C. A.

Izid žrebanja nagradne križanke

Tokrat je v uredništvo prispelo 54 rešenih križank.
Med pravilno rešenimi je komisija v sestavi: Marinka Vre-
ček, Vida Jakupak, Alenka Repič in Anka Petrič izžrebala
naslednje pravilno rešene:

1. nagrada Ani Borovnica – 200,00 din
2. nagrada Rada Gorjanc – 150,00 din
3. nagrada Marjan Čeferin – 100,00 din
4. nagrada Zofija Grozl – 50,00 din
5. nagrada Maja Krek – 50,00 din

Vsem izžrebancem iskreno čestitamo!

ZAHVALE

Ob nenadni in boleči iz-
gubi najinega očeta Janeza
Mačka se iskreno zahvalju-
jeva sindikalni organizaciji
Save za darovani venec.
Posebej pa se zahvaljujeva
sodelavcem vzdrževanja
TAP in sodelavkam v Raz-
vojnem laboratoriju za da-
rovane vence in številno
spremostvo na njegovi zad-
nji poti.

sin Janez Maček z dru-
žino, hči Marija Žugelj
z družino

Ob boleči izgubi očeta,
brata in strica Eda Zem-
ljiča se zahvaljujem vsem,
ki ste ga pospremili na zad-
nji poti. Še posebno se za-
hvaljujem kolektivu Sava
in tovarišu Slobodanu Di-
niču za iskrene besede ob
odprtem grobu.

žalujoči: hčerki Zdenka
in Tatjana, brat Franci z
družino, brat Jože z dru-
žino ter ostalo sorodstvo.

Sodelavkam in sodelav-
cem iz Avtopnevmatike in
Avtozračnic se iskreno za-
hvaljujem za tako drago-
cena spominska darila ob
mojem odhodu v pokoj.

Vsem želim zdravja,
osebne sreče in delovnih
uspehov v nadaljnjem delu.
Janez Jerala

Sodelavcem iz Izobraže-
valnega centra, Oddelka
operativne kontrole ka-
kovosti, Stiskanih izdelkov
in učencem PGŠ se za izre-
čene čestitke in poročno
darilo iskreno zahvaljujem.

Darila me bodo spomi-
njala na lepe trenutke, ki
smo jih preživeli skupaj.
Janko Zupan

Službi socialnega skrb-
stva in sindikalni orga-
nizaciji se lepo zahvalju-
jem za obisk na domu in za
darilo. Tudi sodelavkam za
izkazano pozornost ob moji
bolezni najlepša hvala.

Rada Gorjanc

Druga izredna seja odbora za pospeševanje inovacijske dejavnosti

Na drugi izredni seji, dne
24. aprila 1980 je odbor obrav-
naval

– ponudbo poslovno prire-
ditvenega centra Gorenjski se-
jem o organizaciji razstave
»Inovativnost v Sloveniji«, ki
bo od 12. do 21. maja 1980 v

Kranju in sprejel sklep, da se
je naša delovna organizacija ne
udeleži zaradi prekratkega
roka za pripravo eksponatov.

– kriterije obravnave ino-
vacijskih predlogov, ki izhaja-
jo iz vsebine projekta Sava-
Ruma.

Saša

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev
delovne organizacije in-
dustrije gumijevih, us-
njenih in kemičnih iz-
delkov Sava Kranj. Glas-
silo izdaja odbor za in-
formiranje, izhaja štiri-
najstredne, glavna in
odgovorna urednica Vera
Drašak, tehnični ured-
nik Peter Bogataj, foto-

grafije Ivan Draškič. Nas-
lov uredništva: Kranj,
Škofjeloška 6, telefon
25-461, interno 482 ali
282. Tisk TK Gorenjski
tisk Kranj

Glasilo je oproščeno te-
meljnega davka na podlagi
mnenja republiškega se-
kretariata za prosveto in
kulturo SRS (št. 421-1 72)
z dne 27. marca 1973.

Kazalci rezultatov dela delavcev delovne organizacije Sava v primerjavi z gospodarstvom Kranja, Gorenjske in Slovenije za leto 1979

Ob koncu maja smo na zborih delavcev obravnavali in sprejeli predlog začasne delitve dohodka in čistega dohodka za prvo četrtletje letošnjega leta. Med gradivom za obravnavo so sodelavci finančno računovodskega sektorja pripravili tudi nekaj zelo zanimivih primerjalnih podatkov, ki kažejo na uspešnost in težave naše delovne organizacije pri gospodarjenju.

Dohodek na delavca

	Gospodarstvo			
	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• din	238.954	268.179	252.498	244.251
• indeks	100,0	112,2	105,7	102,2

Značilno za primerjavo delovne organizacije Sava z obravnavanimi skupinami ob koncu leta 1979 je, da so rezultati nekoliko slabši od periodičnih primerjav. Poslabšanje finančnih rezultatov je bilo sicer pričakovati, saj so se pogoji gospodarjenja v minulem letu bistveno spreminjali.

Indeksi prikazujejo, da je gospodarstvo v občini Kranj doseglo za 12,2 odstotkov višji dohodek na delavca kot pa delovna organizacija Sava, gospodarstvo Gorenjske in Slovenije je Sava preseglo za 5,7 odstotkov oziroma 2,2 odstotka.

Osebni dohodek in sredstva skupne porabe na delavca

	Gospodarstvo			
	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• din	151.738	152.532	146.586	145.780
• indeks	100,0	100,5	96,6	96,1

Ta kazalec, ki nam pove kolikšen del dohodka je pri delitvi namenjen za osebne dohodke in skupno porabo na delavca, je v delovni organizaciji Sava za 0,5 odstotkov manjši kot v gospodarstvu občine Kranj. Kljub temu, da rezultati primerjave niso tako ugodni kot med letom, presega Sava sredstva za osebne dohodke in skupno porabo na delavca v gorenjskem in slovenskem gospodarstvu za približno 4 odstotke.

Čisti osebni dohodek na delavca – mesečno din

	Gospodarstvo			
	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• din	7.449	7.202	7.112	7.130
• indeks	100,0	96,7	95,5	95,7

Kazalec, ki prikazuje izplačani del čistega dohodka za osebne dohodke po izločitvi obveznosti iz osebnega dohodka (neto OD) na delavca mesečno, je v delovni organizaciji Sava, tako kot v vseh doslej primerjanih obdobjih, višji kot v gospodarstvu Kranja, Gorenjske in Slovenije, vendar je preseganje nekaj manjše od izkazanega v periodičnih primerjavah (3,3 odstotkov, 4,5 odstotkov, in 4,3 odstotkov).

Dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi

	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• odstotki	29,6	39,3	38,2	36,0
• indeks	100,0	132,8	129,0	121,6

Dohodek, primerjan s povprečno upravljenimi poslovnimi sredstvi, izraža učinek tekočega in minulega dela in ga razumemo kot kazalnik družbeno ekonomske donosnosti.

Kazalec dohodka v primerjavi s povprečno uporabljenimi osnovnimi in obratnimi sredstvi, ki je poleg vseh dejavnikov, ki vplivajo na celotni prihodek in porabljenih sredstev odvisen tudi od izkoristka zmogljivosti, izrabilnosti osnovnih sredstev, smotrnosti uporabe osnovnih sredstev v proizvodnem procesu, smotrnega ravnanja z zalogi reprodukcijekega materiala in

nedokončane proizvodnje itd., je v Savi nižji od primerjanih skupacij.

Slabši rezultati so predvsem odraz neskladja med rastjo celotnega prihodka in stroškov surovin (neusklajene cene izdelkov glede na rast cen surovin in materiala).

Akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi

	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• odstotki	2,6	5,7	5,2	4,8
• indeks	100,0	219,2	200,0	184,6

Kazalec predstavlja donosnost uporabljenih poslovnih sredstev oziroma pove, za koliko so se povečala sredstva za razširjeno reprodukcijo obravnavane strukture. Povečanje obsega proizvodnje je možno le ob doseganju normalne akumulacije, to je okoli 8 do 10 odstotkov na vložena sredstva; iz indeksov pa je razvidno, da Sava po stopnji akumulacijske sposobnosti ne dosega primerjanih skupacij in je občutno pod nivojem normalne akumulacije. V tem kazalcu se odraža težak položaj Save, ki je posledica že omenjenega nesorazmerja med rastjo celotnega prihodka in materialnih stroškov oziroma delitvenega razmerja.

Akumulacija z amortizacijo v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi

	Gospodarstvo			
	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• odstotki	6,6	8,9	9,2	8,6
• indeks	100,0	134,9	139,4	130,3

To razmerje je kazalec reprodukcijeke sposobnosti delovne organizacije oziroma skupacije. Ker poleg akumulacije vsebuje tudi celotna amortizacijska sredstva obračunskega razdobja, nam pove, kolikšen del razpoložljivih poslovnih sredstev (denarja) lahko v poučevanem obračunskem obdobju zamenjamo oziroma nadomestimo (nove investicije) oziroma odplačilo anuitet za obstoječe investicije.

Tudi s tem kazalcem Sava ne dosega primerjanih skupacij, vendar je razlika v stopnji reprodukcijeke sposobnosti med Savo in skupacijami občutno manjša kot v že omenjeni stopnji akumulacijske sposobnosti, kar pogojuje sorazmerno visok delež obračunane amortizacije, ki je posledica visoke tehnične opremljenosti dela tudi v nekaterih tozidih naše delovne organizacije.

Ustvarjeni čisti dohodek na delavca

	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• din	115.386	185.284	175.286	172.124
• indeks	100,0	160,6	151,9	149,2

Ustvarjeni čisti dohodek na delavca je kazalec, ki opredeljuje del dohodka, namenjenega za osebno in skupno porabo ter sklade na delavca.

Delovna organizacija Sava z rezultatom v letu 1979 znatno zaostaja za kranjskim gorenjskim in slovenskim gospodarstvom: nizek ostanek dohodka je komentiran že v kazalcih 4. in 5.

Akumulacija v primerjavi z dohodkom

	Gospodarstvo			
	DO SAVA	Kranj	Gorenjska	Slovenija
• odstotki	8,7	14,5	13,5	13,4
• indeks	100,0	166,7	155,2	154,0

Delež akumulacija (poslovni in rezervni sklad ter amortizacija nad predpisano stopnjo) v strukturi dohodka je v delovni organizaciji Sava znatno nižji kot v primerjanih skupacijah.